

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 25-26 października 2012 r. na kierunku filozofia
prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów I i II stopnia
realizowanych w formie studiów stacjonarnych
na Wydziale Humanistycznym
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Ewa Chmielecka członek PKA

członkowie:

ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek	ekspert merytoryczny,
prof. dr hab. Andrzej M. Kaniowski	ekspert merytoryczny,
mgr Ludmiła Grudniak-Wal	ekspert do spraw formalno-prawnych,
Sara Krawczyńska	ekspert do spraw studenckich.

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filozofia” prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz kolejny, po zakończeniu obowiązywania oceny pozytywnej.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

[załączniki 1 i 2 znajdują się w końcowych partiach raportu]

Załącznik nr 3

Informacje o wynikach poprzedniej oceny programowej (lub oceny jakości kształcenia w przypadku gdy ostatnia ocena dokonywana była na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011 r.)

Rok akademicki oceny Nr Uchwały PKA	Ocena, okres obowiązywania (rok akademicki wskazany w Uchwale)	Obszary wymagające działań naprawczych	Zakres stwierdzonych uchyleń/sformułowanych zaleceń
2006/2007 Uchwała Nr 707/2007 z dn. 06.09.2007	20012/2013	brak	brak

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1). *Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.*

Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.

Obecnie studia na kierunku „filozofia” prowadzone są jako:

- studia I stopnia: studia ogólnofilozoficzne, specjalność nauczycielska w zakresie nauczania etyki oraz specjalność komunikacja społeczna,
- studia II stopnia: studia ogólnofilozoficzne i od roku akademickiego 2012/2013 specjalność komunikacja społeczna (Uchwała Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 13 marca 2012 r.).
- Specjalność „nauczycielska” w chwili obecnej jest nieaktywna z uwagi na brak zainteresowania studentów, jednak jak wynika z rozmowy przeprowadzonej z Władzami Wydziału, specjalność ta w każdej chwili może zostać uruchomiona.
- Wydział ma zamiar aplikować o uruchomienie kierunku studiów „kognitywistyka”.

Opisy zakładanych efektów kształcenia dla kierunku „filozofia” opracowane zostały na podstawie wzorcowych efektów kształcenia dla kierunku filozofia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011. Jest to dość zaskakujące, gdyż Wydział, mając prawo do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, posiada autonomię w

formowaniu własnej oferty dydaktycznej, a skorzystał z oferty wzorcowej uznając ją za zgodną z ideą kształcenia ogólnofilozoficznego – zwłaszcza na I stopniu studiów. Wedle opinii władz Instytutu ogólna koncepcja kształcenia na kierunku filozofia związana jest z dwustopniowością kształcenia. Program jest tak kształtowany (co potwierdza jego analiza), że na stopniu I dominuje kształcenie „ogólnofilozoficzne” z niewielkim dodatkiem specjalizacji; zaś na stopniu II pojawia się przewaga przedmiotów specjalizujących – po zaawansowane formy kształcenia filozoficznego jak analiza oryginalnych tekstów filozoficznych prowadzona na translatoriach. Przewaga podstawowego kształcenia ogólnofilozoficznego na I stopniu studiów wynika także z niedostatecznego – zdaniem pracowników Jednostki - przygotowania maturzystów, których trzeba już na studiach wyposażyć w podstawową wiedzę humanistyczną. Wydział i Instytut specjalizują się w takich obszarach filozofii jak kantyzm, filozofia współczesna – postmodernizm i antropologia, etyka i bioetyka, filozofia umysłu. Ta specjalizacja naukowa widoczna jest dobrze w ofercie programowej (patrz m.in. hospitowane zajęcia, tematy prac magisterskich i obsada zajęć). Zatem strategia rozwoju naukowego jednostki i jej rozwoju dydaktycznego są zgodne z sobą. Program studiów na II stopniu przeznaczonych dla absolwentów kierunków innych niż filozofia zawiera specjalny moduł dostosowujący ich kompetencje do wymagań tego poziomu.

Oferta programowa na kierunku ogólnofilozoficznym jest – zwłaszcza na studiach I stopnia – zgodna z tradycyjnym modelem kształcenia filozoficznego i tu uleganie tendencjom ku innowacyjności (poza narzędziami dydaktycznymi) nie jest wymagane. Nowości i oryginalne treści programowe pojawiają się na poziomie specjalizacji oraz na II stopniu kształcenia. Wydział wyszedł naprzeciw potrzebom współczesności uruchamiając studia z komunikacji społecznej i planując studia kognitywistyczne na II stopniu kształcenia.

Pracownicy Instytutu prowadzą też wiele zajęć „usługowych” z obszaru filozofii na innych kierunkach studiów, zgodnie z życzeniami innych jednostek i w kooperacji z nimi. Udało się powstrzymać tendencję do eliminacji takich zajęć z programów innych kierunków studiów na uniwersytecie. Dopasowano treść oferty do kolumny „kompetencje społeczne” Krajowych Ram Kwalifikacji oraz do specyficznych wymagań innych wydziałów - np. oferta zajęć z estetyki dla wydziału sztuk pięknych.

Program studiów na kierunku filozofia, zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji został przyjęty Uchwałami Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 15 maja 2012 r. Specjalność komunikacja społeczna została powołana do życia na mocy Zarządzenia Nr 54 Rektora uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 25 czerwca 2007 r.

Kształcenie ogólnofilozoficzne wpisane jest – jako podstawa nauk humanistycznych – w ogólną ideę uniwersytetu oraz w spisane misję UMK. Zatem w perspektywie czysto merytorycznej Wydział i Instytut dobrze wypełniają uniwersytecką misję UMK. W misji tej czytamy bowiem, iż obowiązkiem UMK jest „wszechstronne rozwijanie osobowości, kreatywności ... kształtowania postaw budujących społeczeństwo obywatelskie”. W celu strategicznym 2.2.2. z kolei, czytamy o wypełnianiu oczekiwań instytucji i organizacji tworzących infrastrukturę społeczną. Te cele szczególnie związane są z edukacją humanistyczną, zaś analiza efektów kształcenia kierunku „filozofia” pokazuje, że są one obecne w programach

kształcenia. Analiza zbieżności koncepcji rozwoju kształcenia filozoficznego z misją, wizją i strategią UMK (patrz „Strategia rozwoju UMK na lata 2011-2020”) wskazuje, że i Wydział, i Instytut swoją ofertą dydaktyczną i naukową dobrze wpisują się w te plany..

Najistotniejszym z punktu widzenia oceny zbieżności strategii Wydziału ze strategią rozwoju UMK jest dokument przyjęty przez Radę Wydziału Humanistycznego UMK w czerwcu 2012 r. zatytułowany „Cele operacyjne UMK [wynikające z jej strategii – ECh] i ich realizacja na Wydziale Humanistycznym”. Dokument ten zawieszony jest na stronie WWW. Wydziału jako „Strategia WH” i zawiera, rozpisane w punktach wszystkie cele strategiczne i operacyjne UMK z przełożeniem na działania Wydziału z podaniem dat wykonania, odpowiedzialnych za to wykonanie osób oraz mierników wdrożenia. W dokumencie tym w punkcie „Kształcenie” znajdujemy szereg interesujących założeń co do przyszłej działalności Wydziału mającej wpływ na koncepcje programów studiów. Są to m.in. nawiązanie współpracy z innymi wydziałami UMK dla wypracowania wspólnych koncepcji kształcenia uzupełniającego o elementy humanistyki inne programy studiów, konsultowanie programów kształcenia z regionalnymi środowiskami zawodowymi i twórczymi (i powołanie komórki wydziałowej za to odpowiedzialnej), monitorowanie ścieżek kształcenia ze względu na wymagania rynku pracy itp. O zmianach założonych dla samego kierunku „filozofia” dokument nie wspomina, - będzie on prowadzony w obecnym kształcie ugruntowanym dobrą tradycją.

2). Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia, oraz w procesie jej dostosowywania do zmieniających się potrzeb zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych.

Interesariuszami zewnętrznymi dla ocenianej Jednostki są przede wszystkim przedstawiciele jej otoczenia społecznego (w tym potencjalni pracodawcy), absolwenci, inni odbiorcy oferty Jednostki. Interesariuszami wewnętrznymi są studenci, pracownicy, inne jednostki uczelniane itp. Niestety, w procesie ustalania koncepcji, celów oraz efektów kształcenia na ocenianym kierunku nie brali udziału ani interesariusze zewnętrzni, ani – w dostatecznym stopniu - studenci.

Jeśli idzie o interesariuszy zewnętrznych, to nie byli oni w ogóle włączeni w formowanie efektów kształcenia dla programu studiów. Warto dodać, że spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi zaplanowane przez Zespół Oceniający w scenariuszu wizytacji nie odbyło się z powodu braku ich reprezentacji rozpoznanej i określonej przez Wydział.

Studenci i doktoranci brali udział w formowaniu programu studiów w rutynowy sposób, tj. zasiadając w Radzie Naukowej Instytutu Filozofii, w Wydziałowej Komisji Dydaktycznej oraz w Radzie Wydziału Humanistycznego UMK. Ponadto, wedle oświadczenia studentów, odbyły się jedynie konsultacje, które obejmowały wyłącznie studentów trzeciego roku studiów pierwszego stopnia kierunku „filozofia” ze specjalnością „komunikacja społeczna”, które dotyczyły uruchomienia tejże specjalności na ocenianym kierunku na studiach drugiego stopnia i w konsekwencji zaowocowały otwarciem ww. specjalności. Zdaniem władz wydziału obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, przyczyną niskiej aktywności

studentów jest brak zainteresowania z ich strony zaangażowaniem w prace nad wspomnianymi elementami kształcenia. Z drugiej jednak strony wszelkie uwagi studentów zbierane są w nieformalnych rozmowach z prowadzącymi, co również potwierdzają sami studenci. Nie jest to natomiast udokumentowane. Sami studenci nie potrafili określić roli jaką mieliby pełnić czynnie uczestnicząc w tym procesie, w związku z czym nie mają poczucia jakoby ich rola była umniejszana. Nie było możliwe dotarcie do przedstawicieli Samorządu Studenckiego, których dotyczyłoby zagadnienie ustalania koncepcji i programów kształcenia uwzględniających opis zakładanych efektów kształcenia zgodnych z KRK, ponieważ są oni już absolwentami. Obecni członkowie Samorządu Studenckiego w rozmowie z ekspertem studenckim nie potrafili jednoznacznie ocenić jaki był stosunek i aktywność starszych kolegów w odniesieniu do omawianych zagadnień. Podczas wizytacji nie przedstawiono dokumentów, które jednoznacznie pozwoliłyby ocenić udział studentów w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku.

W grudniu 2013 r., po wizytacji PKA, Dyrekcja Instytutu Filozofii przesłała do Zespołu Oceniającego notatkę opisującą włączenie interesariuszy zewnętrznych do prac nad koncepcją kształcenia (patrz załącznik: „Informacja na temat udziału interesariuszy w ocenie programu kształcenia na kierunku filozofia, z dnia 2 grudnia 2012 r.). Konsultowano z nimi obecny program kształcenia, a konsultacje objęły: przedstawicieli instytucji kulturalnych (toruński Dwór Artusa, Muzeum Etnograficzne w Toruniu), nauczycieli filozofii oraz przedstawicieli firm prywatnych. Wybór interesariuszy podyktowany był zarówno profilem kształcenia na kierunku filozofia, jak i charakterem praktyk studenckich. Wzięto pod uwagę opinie interesariuszy (w większości pozytywne) i sformułowano szereg zaleceń dotyczących programu studiów. Część tych zmian już wprowadzono do programu semestru letniego r.ak. 2012/13. Konsultacje będą kontynuowane.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) koncepcja kształcenia na kierunku „filozofia” jest merytorycznie zbieżna z misją Uniwersytetu i strategią jego rozwoju. Znajduje to potwierdzenie w dokumencie strategicznym Wydziału przyjętym w czerwcu 2012 r. rozwijającym krok po kroku cele strategiczne i operacyjne strategii UMK na poziomie Wydziału, przypisując im daty wykonania i osoby odpowiedzialne za to zadanie.

2) Interesariusze zewnętrzni nie zostali włączeni do projektowania programu studiów, jednakże Wydział podjął natychmiastowe działania zmierzające do poprawy tej sytuacji. Studenci zostali włączeni w bardzo ograniczonym stopniu w procesy dotyczące ustalania koncepcji kształcenia, określania jego celów oraz efektów w sformalizowany sposób. Opinie i życzenia studentów są jednak brane pod uwagę przy formowaniu oferty dydaktycznej, czego wyrazem jest uruchomienie specjalności „komunikacja społeczna” na studiach drugiego stopnia, zgodnie z ich sugestiami.

Zalecenia:

- Strategia rozwoju Wydziału i Instytutu powinna zawierać dokładniejszą, sformułowaną explicite analizę zgodności koncepcji kształcenia z wizją, misją i strategią rozwoju UMK.

- Do przygotowywania oferty dydaktycznej należy włączyć interesariuszy zewnętrznych – zgodnie z planami tego działania przygotowanymi przez władze Wydziału I Instytutu, jako rutynową i możliwie sformalizowaną formę działania. Energiczne działania jakie Wydział rozpoczął po wizytacji PKA stanowią dobry początek do tego.
- Do przygotowywania oferty dydaktycznej należy włączyć studentów, zorientowanych we wszystkich specjalnościach i etapach kształcenia. Ich udział winien być permanentny i prowadzony w udokumentowany sposób.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz systemu potwierdzający ich osiągnięcie

1) Ocena zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego

Program kształcenia realizowany na wyższych latach studiów, który został opracowany wg standardów kształcenia z 2007 roku jest w pełni z nimi zgodny.

Zespół Oceniający skupił się na nowym programie kierunku „filozofia” opracowanym wg wytycznych zawartych w rozporządzeniach MNiSzW związanych z wprowadzeniem Krajowych Ram Kwalifikacji do szkolnictwa wyższego, w szczególności oceniono zestawy efektów kształcenia dla całego kierunku oraz dla poszczególnych przedmiotów.

Jeśli idzie o ocenę zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z KRK, a także z koncepcją rozwoju kierunku, to ocenę tę trudno przeprowadzić, ponieważ w Raporcie Samooceny utożsamiono cele kształcenia z jego efektami. Por. Załącznik nr 13, gdzie z jednym wyjątkiem w odniesieniu do wszystkich przedmiotów przepisano w rubryce „cele kształcenia” identyczne dane, które przedstawiono w rubryce „efekty kształcenia”, odpowiadające wzorcowym efektom kształcenia określonym w Załączniku nr 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 4 listopada 2011 r. (ten jeden wyjątek to *filozofia polityki*, gdzie jednak również w rubryce „cele kształcenia” umieszczono kryteria oceny studenta, nie zaś cele kształcenia). Efekty te zgodne są z profilem kształcenia, jeśli przez profil ten rozumieć treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów, metody dydaktyczne oraz formy zajęć, przedstawione w tymże Załączniku nr 13. Profil ten zgodny jest ze standardami kształcenia dla kierunku *filozofia*, także ze standardami kształcenia nauczycieli, określonymi przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, jednak brak wyodrębnionych celów kształcenia (różnych od ich efektów) nie pozwala również ocenić ich zgodności z tymże profilem.

Pewne informacje dotyczące celów kształcenia zawiera Załącznik nr 14a, choć sformułowane są tam one bardzo ogólnie i odnoszą się do całych programów studiów, nie zaś do poszczególnych przedmiotów. Koncepcja rozwoju kierunku jest w Raporcie Samooceny przedstawiona jedynie w ogólnych zarysach. Nacisk jest położony na podtrzymanie wysokiego poziomu kształcenia (zwłaszcza kształcenie w językach obcych), zachowanie palety pełnego kształcenia filozoficznego, z jednoczesnym uwzględnieniem aktualnych zainteresowań studentów, którym zaoferowano obok studiów ogólnouniwersyteckich także

specjalność nauczycielską (studia I stopnia) oraz specjalność *komunikacja społeczna* (studia I i II stopnia). Ponieważ Instytut Filozofii UMK prowadzi także dwa inne kierunki studiów: kognitywistykę oraz religioznawstwo, przewiduje się też w przyszłości możliwość korzystania przez studentów kierunku *filozofia* z oferty dydaktycznej realizowanej na tych kierunkach. Na podstawie zawartych w Raporcie Samooceny informacji można domniemywać, że koncepcja rozwoju kierunku harmonizuje z takimi celami, jak pogłębienie zainteresowania problemami nurtującymi współczesny świat, ukształtowanie samodzielnego, krytycznego i racjonalnego myślenia, zdolność i skłonność do prowadzenia dialogu w sferze publicznej na ważne społeczne tematy, a także przygotowanie absolwenta do zatrudnienia w instytucjach, w których sprawności takie są szczególnie cenione (w pracy naukowej, w redakcjach czasopism, w mediach, szkołach itp.).

Jeśli idzie o ocenę spójności ogólnych i specyficznych efektów kształcenia, z uwzględnieniem nabycia uprawnień do wykonywania zawodu, to zakładane szczegółowe efekty kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów są satysfakcjonująco uzasadnione rzetelnie przedstawionymi treściami kształcenia (por. Załącznik nr 13) i na ogół harmonizują ze specyficznymi dla studiów filozoficznych efektami kształcenia. Jedynie w odniesieniu do logiki nie wiadomo dlaczego efektami kształcenia w tym zakresie ma być „uporządkowana znajomość i rozumienie głównych kierunków w obrębie bloków subdyscyplin filozoficznych: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu”. Efekty te raczej odpowiadają przedmiotowi *Wstęp do filozofii*. Stopień szczegółowości prezentowanych efektów kształcenia jest różny. W niektórych przypadkach efekty te są bardzo rozbudowane (Translatorium j. angielskiego, Etyka praktyczna), w innych nader zwięzłe (Socjologia komunikacji). W odniesieniu do Socjologii komunikacji (i w kilku innych przypadkach) warto przedstawić także kompetencje społeczne. W programie przewidziane są praktyki studenckie (3 tygodnie, 120 godzin) w instytucji, która zawarła porozumienie/umowę z UMK. Przewidziano szereg takich instytucji (edukacyjne i kulturalne, oparte na wolontariacie, media, organizacje pożytku publicznego itp.). Nie przewiduje się w programie studiów uwzględnienia wymagań organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu, trzeba jednak pamiętać, że absolwent kierunku *filozofia* nie ma przed sobą jednoznacznie określonych perspektyw zawodowych z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej (zawieszanej obecnie z powodu małej liczby kandydatów na studia), trudno więc wskazać na organizację zawodową umożliwiającą absolwentom tego kierunku nabycie uprawnień zawodowych.

Ocenę możliwości osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) przeprowadzono przez analizę dokumentów programu kształcenia. Przewidziane dla poszczególnych przedmiotów oraz grup przedmiotów cele i efekty kształcenia w pełni umożliwiają realizację ogólnych i specyficznych efektów kształcenia na kierunku *filozofia*. Treści programowe opracowane są na ogół bardzo szczegółowo i harmonizują z założonymi efektami kształcenia. Lista przedmiotów oraz ich układ obejmują – w przypadku studiów ogólnofilozoficznych – pełną panoramę zagadnień filozoficznych przewidzianych w standardzie kształcenia na tym kierunku. Również moduły kształcenia dotyczące specjalności nauczycielskiej oraz specjalności *komunikacja społeczna* pozwalają w zadowalającym stopniu osiągnąć zamierzone dla tych specjalności efekty kształcenia. Możliwość wyboru różnych bloków tematycznych (modułów) przewidzianych w programie studiów, w tym także bogata oferta

przedmiotów do wyboru, wykraczających poza wąsko pojętą wiedzę filozoficzną, pozwalają absolwentowi kierunku *filozofia* osiągnąć zamierzone efekty kształcenia.

Opisy zakładanych efektów kształcenia dla kierunku „filozofia” opracowane zostały na podstawie wzorcowych efektów kształcenia dla kierunku filozofia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym i umieszczone wraz z sylabusami na stronie internetowej Uniwersytetu. Pominąwszy sprawę poprawności opisu programu w języku efektów kształcenia, uznać trzeba, że opisy są ogólnodostępne, w tym dla studentów. Większość studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym do tej pory nie zapoznało się ze wspomnianymi treściami. Należałoby zwiększyć świadomość studentów w tym zakresie i zachęcić do analizy opisu efektów kształcenia oraz sylabusów, gdyż ich opinia może mieć kluczowe znaczenie dla dalszego wdrażania systemu zapewniania wewnętrznej jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Studenci są informowani na początku każdych zajęć odnośnie przebiegu całego kursu oraz wiedzy i / lub umiejętności jakie posiadają po jego zakończeniu a także odnośnie sposobu ich uzyskiwania oceny kończącej zajęcia i ocen częściowych. W rozmowie z ekspertem ds. studenckich, studenci przekazali informację że treści te są dla nich zrozumiałe, a prowadzący w większości są konsekwentni w ich realizacji. Wszelkie zmiany, które mogą nastąpić w trakcie danego kursu są podawane do wiadomości studentów za pomocą tablic informacyjnych, informacji zamieszczonych na drzwiach odpowiednich zakładów bądź strony internetowej, na której - jak wskazali studenci – wiadomości są na bieżąco aktualizowane. Z opisem zakładanych efektów kształcenia określonym w programie studiów zapoznał się tylko niewielki odsetek studentów obecnych na spotkaniu (zaledwie 2 osoby). Niemniej osoby te, zgodnie uznały iż dostępny opis jest dla nich zrozumiały, a efekty jakie zgodnie z założeniem osiągnęli po odbytych już poszczególnych kursach będą wykorzystywać w pracy zawodowej.

2). Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Jak wspomniano w punkcie poprzednim opisy zakładanych efektów kształcenia dla kierunku „filozofia” opracowane zostały na podstawie wzorcowych efektów kształcenia dla kierunku filozofia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011. To w pewnej mierze gwarantuje poprawność i zrozumiałość ich opisu. Zespół Oceniający uznał, iż sformułowania są jasne i poprawne. Nie sposób było ocenić, czy taka jest również opinia studentów, ponieważ tylko nieliczni się z nimi zapoznali.

Przyjęte metody weryfikacji osiągnięć studenta są dość schematyczne. Niewiele modułów przedmiotowych lub wielopredmiotowych odchodzi od tego schematu – czasem nie wiadomo, czy elementy oceny takie jak : „Bieżące przygotowanie do zajęć i aktywność. Testy kontrolne. Końcowa praca zaliczeniowa/kolokwium/egzamin”, stosowane są koniunktywnie czy alternatywnie. Trudno też rozpoznać, czy i jak odnoszą się one do poszczególnych i zbiorczo do wszystkich efektów kształcenia, ponieważ brak przypisania metod weryfikacji do grup efektów kształcenia. W szczególności kompetencje społeczne sprawdzane być muszą w inny sposób, niż wiedza i umiejętności a nie jest to uwzględnione w metodach weryfikacji..

3). Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym:

- objęcia tym systemem wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), oraz wszystkich etapów kształcenia;
- możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, prawidłowości ustalonych procedur, metod (dobór do ocenianego kryterium) i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania;
- standaryzacji wymagań, zapewnienia przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen;
- w przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni.
- analiza skali i przyczyn odsiewu.
- ocena dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia.

Ocena spełnienia tego kryterium jest niełatwa, ponieważ zarówno lektura raportu samooceny, jak późniejsza analiza dokumentów Jednostki wskazują, że nie zrozumiano tam właściwie na czym polega weryfikacja efektów kształcenia, pozostano zaś przy tradycyjnym systemie oceny osiągnięć studenta, opisanym poniżej.

Weryfikacja osiągnięć studentów odbywa się w Jednostce na kilku etapach. Poszczególni wykładowcy sami określają metody i kryteria oceniania wyników prowadzonych przez siebie zajęć. Informacje te umieszczone są w sylabusie oraz podane do wiadomości studenta na pierwszych zajęciach. Wykłady z przedmiotów obowiązkowych przeważnie kończą się egzaminem w formie ustnej lub pisemnej. Wykłady monograficzne kończą się zaliczeniem na ocenę lub egzaminem (w zależności od programu studiów). Zaliczenie ma tu postać pracy pisemnej, odpytywania, bądź pisemnego sprawdzianu wiedzy (testu, kolokwium). Ćwiczenia do wykładu mogą się kończyć zaliczeniem, jednak zaleca się przeprowadzić zaliczenie z oceną. Na zaliczenie składa się wiele elementów: np. śródsesemestralne sprawdzanie wiedzy w trakcie zajęć poprzez odpytywanie, tzw. sprawdziany wejściowe, monitorowanie aktywności studentów poprzez dyskusję, referaty i prezentacje. Drugą składową zaliczenia stanowi sprawdzenie ich wiedzy na zakończenie cyklu dydaktycznego danych zajęć. Może mieć ono postać testu, kolokwium, pracy pisemnej. Ocena osiągnięć studentów w przypadku laboratoriów przebiega podobnie, gdyż zawierają one wiele elementów pracy własnej studenta i mają one charakter praktyczny. W przypadku konwersatoriów mocny nacisk w metodach kształcenia kładziony jest na interakcję nauczyciel-student, co odbywa się np. podczas dyskusji.

Dokumentacja ocen osiągnięć przez studentów przechowywana jest przez dziekanat. Osoba egzaminująca ma obowiązek udostępnienia zainteresowanemu studentowi jego pracy, co potwierdzają studenci. Umiejętności praktyczne weryfikowane są głównie za pomocą obowiązkowych praktyk jakie studenci muszą odbyć w trakcie studiów. Studenci pozytywnie oceniają sposób oceny przez wykładowców uznając że jest on miarodajny i obiektywny.

Zasady oraz wytyczne dotyczące przebiegu i zaliczenia praktyki w ramach studiów I stopnia zawarte zostały w Instrukcja odbywania praktyk, zaktualizowana 10 września 2012 r. przez opiekuna praktyk. Praktyki stanowią nieodłączną część procesu dydaktycznego studenta i

podlega obowiązkowemu zaliczeniu, które z kolei jest warunkiem ukończenia studiów. Po odbyciu praktyki student składa pełną dokumentację z realizacji praktyki u opiekuna praktyki, do której należą:

- dziennik praktyk z wypełnionymi rubrykami i z dokładnie opisanym każdym dniem praktyki;
- informacja o przebiegu praktyki, w której Opiekun praktyki opisuje jej przebieg i ocenia pracę studenta.
- za zgodą Dziekana WH w ramach praktyk studenci studiów niestacjonarnych mogą mieć zaliczoną pracę zawodową

Student zobowiązany jest rozliczyć praktykę najpóźniej do końca sesji letniej, VI semestru jednak jeszcze przed przystąpieniem do egzaminu licencjackiego. Zaliczenia i wpisu do indeksu i karty egzaminacyjnej dokonuje opiekun praktyki z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Seminaria licencjackie i magisterskie kładą nacisk przede wszystkim na samodzielną pracę studenta, której weryfikacja w trakcie trwania cyklu dydaktycznego polega na sporządzeniu konspektu pracy, potem zaś na referatach, prezentacjach, odczytywaniu fragmentu pracy (w przypadku seminarium licencjackiego wymóg stanowi oddanie pracy zaliczeniowej).

Od roku akademickiego 2009/2010 Uchwałą z dnia 12 stycznia 2010 r. Rady Wydziału Humanistycznego UMK określono zakres i formę egzaminu licencjackiego, który jest sprawdzianem wiedzy. Jego zakres stanowi ok. 20-25 zagadnień wskazanych przez osobę prowadzącą seminarium na pierwszych zajęciach pierwszego semestru. Co najmniej 1/5 zagadnień egzaminacyjnych musi mieć charakter ogólnofilozoficzny. Pytania dla wszystkich kończących się w danym roku seminariów zatwierdzane są na Radzie Instytutu. W skład komisji przeprowadzającej egzamin licencjacki wchodzi: osoba prowadząca seminarium, drugi specjalista z danej dziedziny oraz przewodniczący Komisji. Studia drugiego stopnia kończą się obroną pracy magisterskiej. Dopuszczenie do obrony pracy magisterskiej odbywa się pod warunkiem pozytywnej oceny pracy magisterskiej przez promotora i recenzenta oraz uzyskaniu zaliczenia przedmiotów określonych programem studiów. Szczegółowe przepisy określa Regulamin Studiów UMK. Podczas obrony student zobowiązany jest udzielić satysfakcjonującej odpowiedzi na pytania dotyczące tematyki pracy i zagadnień pokrewnych, zadane przez Komisję Egzaminacyjną.

Powyższe opinie sformułowano na podstawie oglądu losowo wybranych kart okresowych osiągnięć studenta oraz protokołów zaliczenia przedmiotu. W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządza się je poprawnie. Teczke akt osobowych studenta (razem z pracą dyplomową) przechowuje się w archiwum uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia). Zanim teczka trafi do archiwum przez okres jednego roku przechowywana jest w Sekretariacie Instytutu

Poszczególne kategorie efektów kształcenia na kierunku *filozofia* (dla studiów I i II stopnia, o profilu ogólnie akademickim) zostały wymienione w Załączniku nr 5.1 do Uchwały nr 32 Senatu UMK z 24 IV 2012 r. Załącznik nr 14a do Raportu Samooceny, zawiera m. in. moduły kształcenia wraz z informacją o sposobach weryfikacji zakładanych efektów kształcenia

osiąganych przez studenta. W tym sensie i zakresie można uznać, że istnieje ogólny, uczelniany system weryfikacji efektów kształcenia. Zawarta w Raporcie Samooceny (wraz z załącznikami) procedura mierzenia i oceny efektów kształcenia jest, niestety, nader ogólnikowa. Przedstawione tam sposoby weryfikacji tych efektów są dość rutynowe, zazwyczaj sprowadzają się do standardowego zastawu kryteriów („Bieżące przygotowanie do zajęć i aktywność. Testy kontrolne. Końcowa praca zaliczeniowa /kolokwium /egzamin”), który nie pozwala dokładniej poznać, które efekty kształcenia jakim sposobem są oceniane. W szczególności trudno powiedzieć, czy i jak oceniane są kompetencje społeczne. Efekty kształcenia w obrębie specjalności nauczycielskiej oraz specjalności *komunikacja społeczna* nie są wymienione we wspomnianym Załączniku nr 5.1 do Uchwały Senatu UMK, Załącznik nr 14a zawiera informacje na temat celów i zamierzonych efektów kształcenia, jednak efekty te nie są szczegółowo rozpisane na poszczególne kategorie (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Jeśli nie pokrywają się one z efektami kształcenia na kierunku *filozofia* o profilu ogólnoakademickim, to należałoby je uzupełnić. I tu jednak metody weryfikacji tych efektów są podobnie standardowe, pozostają więc te same wątpliwości co do tego, czy i w jakim stopniu wszystkie efekty kształcenia są adekwatnie oceniane. Proces dyplomowania jednak nie budzi poważnych zastrzeżeń. Przygotowywane w ramach seminariów licencjackich i magisterskich prace są oceniane przez kompetentnych recenzentów, recenzje są rzeczowe, a oceny prac dyplomowych są na ogół rzetelnie przygotowane i trafne. Na poziomie dość ogólnym (por. zastrzeżenia zgłoszone wyżej) wymagania weryfikacyjne uznać można za zrównoważone, zrozumiałe dla studenta i nie naruszające wymogu obiektywizmu w formułowaniu ocen.

Powyższy opis wskazuje, że na Wydziale i w Instytucie stosuje się system oceny studentów dostosowany do opis programu przedstawionego w języku treści kształcenia oraz że ta ocena prowadzona jest rzetelnie. Jednakże nie jest to tożsame z weryfikacją efektów kształcenia opisanych w języku właściwym dla Krajowych Ram Kwalifikacji wymaganych przez przepisy prawa. Jeśli zatem idzie o wymóg objęcia systemem weryfikacji wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) na wszystkich etapach kształcenia, to nie można uznać, aby był on spełniony. Autorzy Raportu samooceny wskazują jako podstawę prawną własnych rozwiązań, które mają składać się na „wewnętrzny system zapewnienia jakości”, zdezaktualizowaną „Uchwałę Nr 105 Senatu UMK z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia”, która nie zawiera rozwiązań odpowiadających wymogom stawianym w obowiązujących aktach prawnych (m.in. w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 5.10.2011 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, par. 5. Art. 1; par. 9. Art. 1 pkt. 9 oraz w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 29.09.2011 w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej w par. 2 pkt. 1 ust. c); nie została natomiast uwzględniona Uchwała Nr 95 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 20 grudnia 2011 r. zawierająca wytyczne dla rad wydziałów w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać programy kształcenia oraz programy i plany studiów wyższych. W świetle obowiązujących rozporządzeń należy jednoznacznie stwierdzić, że w ocenianej jednostce brak jest **systemu weryfikacji efektów kształcenia** (poza procesami dyplomowania). Bezprzedmiotową staje się w takiej sytuacji kwestia, która zgodnie z wytycznymi Polskiej Komisji Akredytacyjnej winna być przedmiotem analizy i oceny, to znaczy kwestia „objęcia systemem weryfikacji wszystkich kategorii efektów kształcenia”: skoro nie istnieje **system** weryfikacji, to nie może też być mowy o objęciu bądź nieobjęciu

systemem weryfikacji wszystkich kategorii efektów. Na brak takiego **systemu** wskazuje już informacja zwarta w Raporcie samooceny, mówiąca o tym, że „każdy z wykładowców określa sam metody weryfikacji, czy inaczej metody i kryteria oceniania. Informacje te umieszczone są w sylabusie oraz podane do wiadomości studenta na pierwszych zajęciach” (Raport samooceny, s. 36). Pozostawienie w gestii wykładowców kwestii „określania metod weryfikacji” – przy braku zaleceń bądź wytycznych wskazujących właściwe bądź wzorcowe formy weryfikacji uzyskiwania poszczególnych kierunkowych efektów kształcenia – musi skutkować brakiem wspólnej metody egzekwowana wymagań dostosowanych do grup efektów kształcenia. Przekazane przez Dyрекcję IF UMK w trakcie prowadzonych rozmów informacje o tym, że obok referatów przedstawianych na seminarium, niektóre z zajęć zaczynają być prowadzone formie warsztatów, a z kolei na jakichś innych zajęciach studenci „piszą blogi”, wskazują na to, że poszczególni wykładowcy starają się znaleźć nowe i być może bardziej aktywizujące sposoby prowadzenia zajęć, ale z całą pewnością nie można tu jeszcze mówić o ich świadomości, że metoda weryfikacji powinna być ściśle skorelowana z charakterem zakładanych efektów kształcenia.

Jeśli idzie o możliwość mierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach oraz prawidłowość ustalonych procedur, metod i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, to konsekwencją braku systemu weryfikacji efektów kształcenia jest również niemożność dokonania oceny „możliwości zmierzania i oceny efektów kształcenia”. Można by wprawdzie wyobrazić sobie sytuację, w której brak jest ogólnie przyjętych zasad weryfikacji efektów kształcenia, a każdy z prowadzących opracował własne metody mierzenia i oceny efektów kształcenia. Wgląd w opracowane przez prowadzących i przedstawione w „Raporcie samooceny” sylabusy pokazuje jednak, że wprawdzie w sylabusach określone są efekty kształcenia, podane są też – formalnie biorąc – metody weryfikacji, widać jednak jednocześnie, że brak tu rzeczywistego skorelowania zakładanych efektów ze wskazanymi „metodami” weryfikacji (którą w ogromnej większości wypadków jest „egzamin” i „zaliczenie”). Podstawowa rozbieżność pomiędzy tym, co w opinii autorów Raportu samooceny jest wymaganym od programu kształcenia „systemem”, a tym, co jest faktycznym wymogiem ustawodawcy i Polskiej Komisji Akredytacyjnej polega, jak się zdaje na tym, że w opinii autorów Raportu samooceny metody weryfikacji są w istocie pochodną formy zajęć (wykładu, seminarium, konwersatorium, translatorium – por. Raport samooceny, s. 35), podczas gdy w myśl obecnie stawianych wymagań metody weryfikacji korelowane muszą być z kierunkowymi efektami kształcenia. Ku takiemu „przestawieniu” i uznaniu, że metody weryfikacji skorelowane są bezpośrednio z formą zajęć przyczyniać się może fakt, iż w wypadku „procesu dyplomowania” (licencjat, praca magisterska) rzeczywiście mamy do czynienia z tego rodzaju związkiem. I dlatego też w wypadku „procesu dyplomowania” możemy mówić o częściowym opracowaniu „procedur” i kryteriów wydawania ocen – narzędziem pozwalającym na mierzenie efektów jest opracowany formularz recenzyjny pracy dyplomowej. Istnieje również określona procedura w wypadku egzaminu licencjackiego: trzy semestry trwa seminarium licencjackie, na przygotowanie pracy licencjackiej przewidziany jest jeden semestr, egzamin licencjacki odbywa się na podstawie 25 pytań z podstawowych przedmiotów filozoficznych.

Zatem w przypadku oceny prac dyplomowych i magisterskich mamy w ocenianej jednostce do czynienia z pewnym ujednoliceniem formalnych wymagań. Niestety, nie oznacza to, że zasady te zostały dobrze wdrożone w praktyce. Wgląd w obronione prace dyplomowe oraz w załączone do tych prac formularze recenzyjne ukazał bowiem, że wprawdzie promotorzy i recenzenci zobowiązani są do dokonania oceny pracy z punktu widzenia określonych

kryteriów, jednak – jak się okazuje – np. prace znacznie różniące się z punktu widzenia poprawności językowej i ocenianej z tego punktu widzenia jakości całej pracy oceniane były tak samo wysoko (otrzymały tę samą najwyższą ocenę).

Kształcenie na odległość znajduje się w fazie planowania, dlatego też nie może być przedmiotem oceny.

Analiza skali i przyczyn odsiewu. Jak wynika ze statystyk za ostatnie trzy lata (od 2009/2010 do 2011/2012) największy odsiew studentów ma miejsce na pierwszych dwóch latach studiów. Różnica pomiędzy skreśleniami na tym etapie studiów w porównaniu z kolejnymi latami jest wręcz skokowa. W roku ak. 2009/2010 na ogólną liczbę 82 skreślonych studentów 72 zostało skreślonych na I i II roku studiów, w roku ak. 2010/2011 proporcja ta wynosi 89 do 104, zaś w roku ak. 2011/2012 – 58 na 75. Przyczyny są dwie. Po pierwsze, niektórzy studenci okazują się niezdolni do kontynuowania studiów filozoficznych. Po drugie (i – zdaniem władz Instytutu Filozofii UMK jest to przyczyna poważniejsza) wielu studentów chce raczej uzyskać status studenta, niż kończyć studia filozoficzne, sami więc rezygnują z ich kontynuowania.

Ocena dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Informacje te są łatwo dostępne dla studentów. Instytut Filozofii UMK dba o to, by studenci byli poinformowani, zarówno na stronie internetowej Instytutu, jak i w trakcie zajęć, o ich programie, o warunkach zaliczenia poszczególnych przedmiotów oraz o systemie sprawdzania osiągnięć ich kształcenia. Sprzyja temu system USOS oraz informatory o studiach oraz sylabusy zajęć. Zważywszy jednak na nieprawidłowości w opracowaniu „systemu weryfikacji” efektów kształcenia trudno jest mówić o dostępności informacji na jego temat.

4). Ocena procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.

Na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prowadzony jest monitoring losów zawodowych absolwentów. Organem odpowiedzialnym za tę procedurę, tak w Jednostce jak i na całym Uniwersytecie jest Biuro Karier. Badania dotyczą wszystkich absolwentów każdego kierunku i poziomu studiów począwszy od 2008 roku i prowadzone są za pomocą ankietyzacji, która składa się z dwóch etapów – etap 1 stanowi kwestionariusz ankietowy dołączony do karty obiegowej, wypełniany w dniu zakończenia studiów. Celem jest przede wszystkim uzyskanie zgody studenta na przetwarzanie danych osobowych oraz zebranie informacji dotyczących jego planów zawodowych. Etap 2, czyli kwestionariusz on-line udostępniony studentom za pomocą systemu USOS. W przypadku Wydziału Humanistycznego w badaniu rocznika 2010 udział wzięło 106 absolwentów Wydziału, co stanowi 44,76% absolwentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia oraz 17,58% wszystkich absolwentów studiów II stopnia i jednolitych magisterskich. Na kierunku „filozofia” w 2010 roku studia ukończyło 46 studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia oraz 68 studentów stacjonarnych i niestacjonarnych jednolitych magisterskich, co daje łącznie 114 absolwentów. W ankiecie wzięło udział 16 studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia oraz 20 studentów studiów stacjonarnych

i niestacjonarnych jednolitych magisterskich, co łącznie daje 36 absolwentów tj. ok 31,6%. Biuro Karier na podstawie wyników procesu ankietyzacji przeprowadziło szczegółową analizę losu absolwentów z uwzględnieniem takich elementów jak dalsze kształcenie, praca zarobkowa, wolontariat, prowadzenie własnej działalności gospodarczej, charakterystyka form zatrudnienia w przypadku osób pracujących, miejsca pracy tych osób oraz wykonywanych przez nich obowiązków, a także wynagrodzenia netto pobieranego za wykonaną pracę. Wyniki ankietyzacji w formie syntetycznej podawane są do publicznej wiadomości za pomocą strony internetowej Biura Karier, tak, aby każdy student i pracownik Wydziału mógł się z nimi zapoznać. Ponadto pozwalają dostosować działania pracowników Biura Karier do potrzeb rynku, oferując studentom szereg spotkań i warsztatów, takich jak „Dobry start” przygotowujących studentów do wejścia na rynek pracy (w 2011 roku z oferty skorzystało 25 studentów „filozofii”). Biuro Karier UMK umożliwia również studentom jednogodzinną rozmowę w zakresie doradztwa zawodowego, z którego również w 2011 roku skorzystało 14 studentów ocenianego kierunku. Zatem w skali uczelni badania losów absolwentów prowadzone są zadowalająco.

Z Raportu Samooceny, wraz z licznymi załącznikami, nie wynika natomiast aby władze Instytutu Filozofii UMK przykładały szczególną wagę do wyników badania losów absolwentów tego kierunku studiów oraz do relacji z interesariuszami, którzy mogliby mieć wpływ na strukturę efektów kształcenia w jego ramach. Owszem, zgłoszono ofertę studiów specjalistycznych w ramach specjalności nauczycielskiej oraz specjalności *komunikacja społeczna*, studenci kierunku *filozofia* otrzymują bogatą ofertę przedmiotów wykraczających poza ścisły program studiów filozoficznych, planowane jest także poszerzenie oferty dydaktycznej o firmowane przez ten Instytut zajęcia przewidziane dla studentów religioznawstwa oraz kognitywistyki, jednak są to oferty zgłaszane studentom, nie powiązane wprost z losami absolwentów. Brak również informacji o relacjach z interesariuszami, tym bardziej o ich roli w kształtowaniu programu studiów, ze szczególnym naciskiem na strukturę efektów kształcenia. Wiąże się to zapewne z tym, że studia na kierunku *filozofia* nie przygotowują jego absolwentów do pracy w wyraźnie określonych zawodach. Trzeba jednak dodać, że nie jest to defekt obciążający szczególnie Instytut Filozofii UMK; kierunek *filozofia* z natury swej jest otwarty na różne perspektywy zatrudnienia. Formuje raczej ludzi myślących, zdolnych do podejmowania różnych ról społecznych, wymagających wrażliwości i ogólnej orientacji w sytuacji człowieka współczesnego oraz zdolnych do prowadzenia dojrzałego, racjonalnego dyskursu na temat różnych problemów społecznych, niż profesjonalnie przygotowanych do pracy w określonym zawodzie. Tym niemniej należy zwrócić baczniejszą uwagę na losy absolwentów, jak również na interesariuszy zainteresowanych takim właśnie typem edukacji uniwersyteckiej.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych. Załącznik zamieszczony jest w końcowej partii raportu.

5). W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeśli poprzednio były sformułowane, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces rozwoju kierunku.

Komisja PKA nie wniosła w 2007 roku żadnych istotnych zaleceń. Postulowała jedynie drobne korekty dotyczące punktacji ECTS oraz sugerowała zmniejszenie nadmiaru godzin ponadetatowych, jakimi obciążeni byli niektórzy pracownicy naukowo-dydaktyczni zatrudnieni w Instytucie Filozofii UMK. W świetle ówczesnych przepisów kierunek *filozofia* prowadzony był w UMK dobrze. Sprawa rozwoju kierunku stanowi osobny problem (por. p. 1.1.). Podkreślić wypada nacisk, jaki jest położony w ocenianej jednostce na znajomość języków obcych i umiejętności translacyjne.

Po wizytacji przez Zespół Oceniający PKA władze Wydziału uznały, że celowe jest stworzenie na Wydziale **Zespołu ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia**, którego zadaniem byłoby w pierwszej kolejności weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

Celem takiego Zespołu byłoby nie tylko bieżące nadzorowanie realizacji efektów, ale szeroko rozumiane zapewnienie realizacji podstawowych idei KRK takich jak:

- podporządkowanie procesu kształcenia osiągnięciu wskazanych dla przedmiotu efektów kształcenia,
- skoncentrowanie procesu oceny na weryfikacji nie tyle treści, ale realizacji wymaganych dla danego przedmiotu efektów kształcenia, ze szczególnym naciskiem na trudno weryfikowalne i mierzalne efekty w sferze kompetencji społecznych,
- propagowanie takich sposobów oceny, które pozwalałyby na skuteczniejszą weryfikację osiągniętych efektów kształcenia oraz
- podjęcie tych kwestii, które wydają się nastroczać trudności: np. zagadnienia mierzalności i porównywalności efektów kształcenia między różnymi wydziałami czy instytucjami.

Władze Instytutu przesłały także zbiór poprawionych sylabusów, w których do efektów kształcenia przypisane były (w miarę poprawnie) sposoby ich weryfikacji. Poinformowały też, że pracownicy Instytutu Filozofii przeszli w listopadzie 2012 r. dwa szkolenia poświęcone sposobom projektowania programów kształcenia na bazie efektów kształcenia i zasad KRK.

Pomimo tego w sylabusach nadal są usterki, związane z efektami kształcenia i ich weryfikacją oraz z przypisywaniem punktów ECTS. Tu wyraźnie autorzy nie rozumieją zasad ich stosowania. Np. 30-godzinemu wykładowi kończącemu się egzaminem przypisano 10 pkt ECTS, co oznacza ok. 300 godzin pracy studenta, czyli ok. 270 godzin jego pracy własnej. Takiego nakładu nie usprawiedliwia ani wymiar podanej literatury, ani żadne dodatkowe formy pracy – ponieważ jedyną formą weryfikacji efektów były pytania na egzaminie ustnym oraz udział w dyskusji dopuszczanej w trakcie wykładu. Nota bene umiejętność uczestniczenia w dyskusji nie była wpisana w efekty kształcenia. W kolejnym dokumencie nadesłanym przez władze Instytutu w lutym 2013 roku opisany jest planowany system standaryzacji wymagań i metody przypisywania punktów ECTS przedmiotom przyjęty w Jednostce (patrz załącznik **Informacje dotyczące realizacji wymogów KRK w Instytucie Filozofii UMK w Toruniu**). Stwarza on dobrą bazę do poprawnych działań przy budowie programów studiów.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego³: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- Opisy programu studiów i zajęć dla kierunku prowadzonego według przepisów z 2007 r. są poprawne. Także zestaw efektów kształcenia właściwy dla nowego programu opracowanego wg rozporządzeń MNiszW z 2011 roku jest poprawny i właściwy dla obszaru i profilu kierunku oraz w pełni zgodny z treściami kształcenia. Zastrzeżenia budzi opis celów kształcenia, często utożsamiany z efektami kształcenia, co zakłóca spójność opisu.
- Efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały. Mogą stać się podstawą do stworzenia systemu ich weryfikacji. Efekty kształcenia są w pełni dostępne dla studentów ale spotykają się z niedostatecznym zrozumieniem sensu ich wprowadzenia oraz konieczności ich weryfikacji.
- Na wydziale nie istnieje system weryfikacji efektów kształcenia rozumiany jako pełne dopasowanie i opisanie metod ich weryfikacji do zamierzonych efektów. Fragment takiego systemu mamy w zasadach dyplomowania, jednakże weryfikacja efektów przypisanych do zajęć poprawna nie jest. W sylabusach stosuje się opis weryfikacji w rodzaju „egzamin” a nie opis potwierdzenia uzyskania efektu lub ich grupy poprzez stosowną metodę sprawdzenia. Dotyczy to zwłaszcza umiejętności i kompetencji społecznych. W programie studiów stosuje się tradycyjne podejście do „zaliczana” przedmiotów, a nie weryfikacji efektów kształcenia. Zmiany wprowadzane w Instytucie Filozofii po wizytacji PKA znacznie poprawiają tę sytuację i są dobrym punktem startowym do budowy systemu weryfikacji.
- Monitoring absolwentów w skali Uniwersytetu jest prowadzony w sposób prawidłowy. Zwrotność ankiet jest znacząca, analiza oraz wyniki szczegółowe i dokładne. Podczas wizytacji nie przedstawiono jednak żadnych działań będących skutkiem prowadzonego monitoringu, dotyczy to zwłaszcza działań Wydziału Humanistycznego i Instytutu Filozofii.

Zalecenia:

- **Należy wprowadzić dobrze sformułowane rozróżnienia celów i efektów kształcenia w opisach programu i zajęć.**
- **Należy stworzyć system weryfikacji efektów kształcenia właściwych dla programu studiów. Należy opracować zalecenia dotyczące tej weryfikacji, które wskazywałyby taką ich metodę, aby umożliwić standaryzację i obiektywizację ocen.**
- **Należy w większym stopniu wykorzystywać wyniki monitoringu losów absolwentów i ich opinie do projektowania i zmian w programie studiów.**

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1). *Ocena czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.*

Na podstawie przeprowadzonych analiz programów studiów stopnia I i II prowadzonych wg przepisów z roku 2007 i wg przepisów z roku 2011 Zespół Oceniający uznaje, że zakładane w nich efekty kształcenia mogą być osiągnięte przez studiujących. Ułomność zapisów dotyczących celów kształcenia (por. p. 2) nie pozwala na taką ocenę. Czas trwania kształcenia trzy lata studiów na studiach I stopnia oraz dwa lata na studiach II stopnia jest w zupełności prawidłowy, stanowi standard przyjęty przez wszystkie instytucje prowadzące studia na kierunku *filozofia*. Nie budzi zastrzeżeń także dobór treści i metod kształcenia, opisany w sylabusach poszczególnych przedmiotów (por. Załącznik nr 15, a także Załącznik nr 13). Zarówno treści w nich zawarte, jak i dobór lektur opracowane są w sposób prawidłowy, pozwalający uzyskać stosowną wiedzę oraz nabyć umiejętności i kompetencje społeczne adekwatne dla poszczególnych przedmiotów odniesione do stopnia studiów. Również formy kształcenia (wykład, ćwiczenia, konwersatorium, seminarium dyplomowe, niekiedy z wykorzystaniem technik multimedialnych) dobrane są właściwie. Pewien problem wiąże się z kształtowaniem kompetencji społecznych, których opis i metody weryfikacji ich uzyskania nie są wystarczająco opracowane. Studia na kierunku *filozofia* są ze swej natury teoretyczne, zaś kompetencje społeczne, wymienione w Załączniku nr 5.1 do 32 Uchwały Senatu UMK z 24 IV 2012 r., wymagają zapewne dostosowania niektórych metod nauczania (zwłaszcza w ramach ćwiczeń i konwersatoriów) do tego, by te efekty osiągnąć w zadowalającym stopniu.

Nieco gorzej wypada ocena zgodności przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie. Analiza przypisania punktów ECTS poszczególnym zajęciom nie była możliwa, ponieważ nie były one opatrzone bilansami nakładu pracy studenta, a zatem pozbawione uzasadnienia przyznanej punktacji. Optymizmem napawa to, że liczba punktów ECTS przypisana zajęciom nie wykazuje ścisłej relacji do długości zajęć, co jest częstym błędem, choć z samej długości zajęć nie wypływa jeszcze liczba pracy własnej studenta. Niezrozumiałe jest przypisanie 0 pkt niektórym zajęciom (mającym spory wymiar godzinowy) w każdym semestrze ich trwania – np. seminarium magisterskiemu. Zajęciom z WF nie przypisano żadnej punktacji pomimo tego, że trwają 60 godzin, więc powinny mieć co najmniej 2 pkt ECTS. Lektoratowi języka obcego trwającemu 120 godzin przypisano tylko 5 pkt ECTS (czyli maksimum 150 godzin nakładu pracy studenta, co oznacza, że ma on tylko 30 godzin na przygotowanie się do tych zajęć (raczej za mało) .

Spójność programu i wymiaru praktyk studenckich z celami i efektami kształcenia jest kryterium trudnym do zastosowania w przypadku studiów filozoficznych. Wymiar praktyk (3 tygodnie, 120 godzin) oraz czas (głównie po zakończeniu semestru IV, w okresie przerwy wakacyjnej) i miejsce ich odbywania (w instytucji, która zawarła porozumienie/umowę z UMK, realizującej zadania edukacyjne, kulturalne itp., por. Załącznik nr 16) nie budzi zastrzeżeń. Również system zaliczania i oceny praktyk jest dobrze opracowany: opiekun praktyk ocenia ją w oparciu o jej przebieg, zwłaszcza o przygotowany przez studenta jej dziennik, zaliczenie praktyki jest niezbędnym warunkiem uzyskania stopnia licencjata filozofii. Należy jednak zwrócić uwagę, że opis efektów kształcenia przynależnych do praktyk, powinien być sformułowany we właściwym dla KRK języku. Praktyki są unikalną sposobnością do oceny kompetencji społecznych słuchaczy w bezpośrednim zderzeniu miejscem pracy. Trudnością może być znalezienie przez studenta miejsca praktyki, a to z powodu braku odniesienia kierunku *filozofia* do konkretnego zawodu, jednak – jak wynika z

informacji opiekuna praktyk studenckich – studenci tego kierunku (a jest ich niewielu) na ogół potrafią się z tą trudnością uporać.

Studia na kierunku *filozofia* nie przygotowują absolwenta do zatrudnienia w żadnym wyraźnie określonym miejscu pracy, nie ma więc modułu praktycznego, który by przygotowywał absolwenta do pracy w ściśle określonym zawodzie. Najbliższa temu aspektowi studiów jest specjalizacja nauczycielska. Jest ona przewidziana w ofercie studiów, ale nie jest realizowana z powodu braku dostatecznej liczby studentów, którzy tę specjalność wybrali. Wiąże się to z tym, że filozofia nadal nie jest przewidziana w programie kształcenia na poziomie liceum, zaś oferta prowadzenia lekcji etyki w szkołach nie jest dostatecznie atrakcyjna dla absolwentów kierunku *filozofia*. Ogólnie biorąc proces kształcenia, poziom i profil studiów harmonizuje z zakładanymi efektami kształcenia.

Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych odwołuje się do rozwiązań regulaminowych zastosowanych w UMK. Zgodnie z § 8 Regulaminu studiów UMK, obowiązującego od 2007 roku oraz modyfikującym te program § 3 uchwały nr 35 Senatu UMK z 24 IV 2012 roku, studenci mogą korzystać z uprawnień, jakie daje Indywidualna Organizacja Studiów oraz Indywidualny Program Studiów. Dla studentów niepełnosprawnych przewiduje się odpowiednie ułatwienia dostępu do specjalistycznego sprzętu i oprogramowania, przewidziany jest także indywidualny tryb zaliczania poszczególnych przedmiotów, jak również granty ułatwiające odbycie całego przebiegu studiów. W UMK działa Samodzielna Sekcja ds. Studentów Niepełnosprawnych. Niełatwo im poruszać się w budynku, gdzie odbywa się *gros* zajęć na kierunku *filozofia*, w chwili obecnej nie stanowi to praktycznie problemu, w przyszłości jednak wymóg ułatwienia im dostępu do pomieszczeń dydaktycznych musi zostać rozwiązany. Więcej szczegółów przedstawia się w punkcie 5: „Infrastruktura dydaktyczna” .

2) Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Jeśli idzie o ocenę prawidłowości sekwencji przedmiotów, to i w tym zakresie program studiów przyjęty i realizowany na kierunku *filozofia* w UMK uznać trzeba za poprawny, wręcz wzorcowy. Program ten jest w pełni zgodny ze standardami ustalonymi już w poprzednich latach dla studiów filozoficznych daje możliwość wyboru specjalizacji oraz - w ramach studiów ogólnoakademickich - modułów wielopredmiotowych: historia filozofii, etyka, moduł logiczno-semiotyczny (por. Załącznik nr 14a).

Przy zastrzeżeniach dotyczących kompetencji społecznych, na które nie jest w treściach programowych położony zbyt silny nacisk, uznać należy, że treści te, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Poprzednia ocena PKA z roku 2007 nie sformułowała postulatów zmian, z wyjątkiem drobnych uchybień związanych z systemem ECTS (por wyżej).

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) treści i metody dydaktyczne pozwalają na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. Punkcja ECTS ma zauważalne usterki.
- 2) wskazane elementy programu tworzą spójną całość.

Zalecenia :

- Usunąć usterki w punktacji ECTS

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1). Kwalifikacje nauczycieli a zakładane efekty kształcenia.

Zarówno liczba, jak i jakość kadry dydaktycznej zapewnia realizację celów dydaktycznych w stopniu wysoce satysfakcjonującym. W Instytucie Filozofii UMK prowadzi zajęcia dydaktyczne 8 tytułowych profesorów 7 doktorów habilitowanych oraz 12 doktorów. W sumie więc prowadzi zajęcia dydaktyczne 27 pracowników naukowo-dydaktycznych, co dla kierunku *filozofia* na I i II stopniu studiów uznać należy za standard całkowicie zadowalający, zwłaszcza, gdy weźmie się pod uwagę niewielką liczbę studentów (u progu roku ak. 2012/2013 kształci się na ocenianej jednostce 205 studentów, w tym 8 na wygaszanych studiach niestacjonarnych). Podkreślić trzeba, że poszczególne zajęcia prowadzone są przez specjalistów w danych dziedzinach. Taką ocenę uzasadniają nie tylko dane zawarte w załączniku nr 5 ale także ocena hospitowanych zajęć i prac dyplomowych dokonana w trakcie wizytacji oraz opinie studentów.

W kadrze nauczającej na kierunku „*filozofia*” są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz reprezentanci dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. **Szczegółowy opis kwalifikacji kadry nauczającej: patrz załącznik nr. 5. Zatem zespół jednoznacznie stwierdza, że kompetencje kadry dydaktycznej pracującej dla kierunku filozofia doskonale zapewniają osiągnięcie postulowanych celów kształcenia.**

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki .

2). Minimum kadrowe.

Zgodnie z §14 ust. 1 oraz 1`5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) minimum kadrowe kierunku studiów pierwszego stopnia stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, a dla studiów drugiego stopnia - stanowi co najmniej sześciu

samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Ponadto, do minimum kadrowego, wliczani są:

- nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru (§ 13 ust. 2 ww. rozporządzenia);
- nauczyciele akademicy, dla których w bieżącym roku akademickim zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 13 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Minimum kadrowe dla kierunku „filozofia” w badanej Jednostce stanowi 5 tytułarnych profesorów i 6 doktorów habilitowanych oraz 7 doktorów. W sumie zatem mamy 18 pracowników zaliczonych do minimum dla kierunku *filozofia* na I i II stopniu studiów, w tym 11 pracowników samodzielnych, co wypełnia wymagania wskazane powyżej. Wszyscy ci pracownicy pracują w UMK jako w pierwszym miejscu pracy i złożyli wnioski o zaliczenie ich do minimum kadrowego kierunku filozofia. Wszyscy pracownicy samodzielni są zaliczani do minimum kadrowego na II stopniu studiów. Wszyscy pracownicy zaliczani do minimum kadrowego mają dorobek naukowy i publikacyjny związany z kierunkiem studiów – co potwierdza, m.in. lista tematów rozpraw na stopnie i książek profesorskich.

Do minimum kadrowego, wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.), dla których na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria wszystkich przedstawionych przez Uczelnię 18 nauczycieli akademickich można wliczyć do minimum kadrowego.

Przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego. Doświadczenie praktyczne kadry dokumentowane jest także w corocznych sprawozdaniach.

Jak już wspomniano w Instytucie Filozofii UMK prowadzi zajęcia dydaktyczne 8 tytułarnych profesorów, 7 doktorów habilitowanych oraz 12 doktorów - w sumie więc prowadzi zajęcia dydaktyczne 27 pracowników naukowo-dydaktycznych. Analiza zatrudnienia w Instytucie pokazana w Raporcie Samooceny wskazuje, że zasoby kadrowe Instytutu są stabilne i w żadnej mierze nie zagrażają utracie przez jednostkę minimum kadrowego. Ponieważ obecnie w Instytucie kształci się obecnie niewiele ponad 200 studentów, wszelkie wskaźniki dotyczące stosunku liczby członków minimum kadrowego do liczby studentów są wypełnione ze znacznym nadstatkiem.

Analiza prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów przeprowadzona przez Zespół na podstawie planów studiów oraz wykazuje, że poszczególne zajęcia prowadzone są przez specjalistów w danych dziedzinach. Taką ocenę uzasadniają także dane zawarte w załączniku nr 5 oraz ocena hospitowanych zajęć i prac dyplomowych dokonana w trakcie wizytacji a także opinie studentów. Ponieważ Instytut prowadzi studia tylko o profilu ogólnoakademickim nie jest wymagane doświadczenie zawodowe nauczycieli prowadzących zajęcia.

Przeprowadzono hospitage 4 zajęć dydaktycznych (patrz załącznik nr 6 zamieszczony u końca raportu). Zajęcia prowadzone były przez specjalistów z obszaru wiedzy będącego przedmiotem zajęć. Sposób ich prowadzenia został uznany przez wizytujących za poprawny, przy pewnych uwagach krytycznych dotyczących przede wszystkim niewystarczającej aktywności słuchaczy w trakcie zajęć seminaryjnych.

3). Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów

Jak już wspomniano, minimum kadrowe na kierunku „filozofia” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia stanowi 18 nauczycieli akademickich, z czego przeważająca większość tworzy to minimum od wielu lat, zaś zaplecze kadrowe Instytutu znacznie przewyższa to minimum. Większość pracowników jest absolwentami kierunku filozofia w UMK, tu otwierali przewody doktorskie, a później habilitacyjne. Jest to więc kadra stworzona przez Wydział Humanistyczny, stabilna i potwierdzająca właściwe prowadzenie polityki kadrowej przez władze Wydziału i Instytutu i dostosowywanie rozwoju kadry do rozwoju proponowanych w kierunków studiów i badań.

Nauczyciele akademicy zatrudniani są w trybie konkursu, zgodnie z przepisami prawa. Nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie wg kwestionariuszy zróżnicowanych ze względu na posiadany stopień naukowy (inny dla dr habilitowanych i profesorów, inny dla asystentów, adiunktów i starszych wykładowców). Oceniana jest działalność naukowo-badawcza, dydaktyczna oraz organizacyjna. Kwestionariusz wymaga dokonania oceny tej działalności przez przełożonego. Kwestionariusz z ocenami jest przedkładany Wydziałowej Komisji Oceniającej, zgodnie z ustawowymi terminami przeprowadzania ocen kadry akademickiej. Zważywszy na liczbę i poziom kadry procedury te można uznać za efektywne.

System wspierania kadry Jednostki rozpoczyna się od prowadzonego w Instytucie Filozofii Studium Doktoranckiego, które stanowi zaplecze dla kształcenia przyszłej młodej kadry Jednostki. Ponadto w Instytucie funkcjonuje system grantów dla młodych pracowników i doktorantów umożliwiających badania, staże i wyjazdy oraz wsparcie dla publikacji przygotowywanych przez tę grupę pracowników, m.in. w postaci czterech serii książek wydawanych cyklicznie oraz własnych czasopism o zasięgu ogólnopolskim. Posiadając uprawnienia do doktoryzowania i habilitowania w zakresie filozofii Instytut stwarza dobre możliwości rozwoju młodej kadry, zapewnia jej właściwą opiekę naukową.

Ponadto przez lata prowadzone są w Instytucie przez samodzielnych pracowników naukowych uznane w Polsce i świecie badania w zakresie historii filozofii, estetyki, etyki, filozofii przyrody i innych subdyscyplin filozoficznych (patrz punkt 6 raportu „Badania naukowe”).

Nauczyciele akademicy związani z kierunkiem filozofia potwierdzali w trakcie spotkania z Zespołem swoje zadowolenie z warunków pracy i kierunku rozwoju Instytutu Filozofii utożsamiając się z prowadzoną w tym zakresie polityką władz. Nie zauważali żadnych szczególnych ograniczeń dla swego rozwoju naukowego. Obawy co do rozwoju kierunku studiów wyrażano ze względu na

malejącą liczbę kandydatów na te studia, co wynika głównie z czynników demograficznych. Pracownicy doceniali i popierali politykę władz polegającą na otwieraniu kierunków studiów pokrewnych dla filozofii (np. „kognitywistyka”) a bardziej interesująca dla kandydatów. W trakcie spotkania z kadrą nauczającą podniesiony został problem punktacji, która w kilku głosach uznana została za niepotrzebny biurokratyczny mechanizm, w dodatku niemożliwy do racjonalnego zastosowania, co wskazywać może na źródła niedociągnięć w opisie punktacji ECTS w sylabusach.

Poprzedniej oceny nie postawiono w sprawach kadrowych żadnych szczególnych zaleceń, zaś stabilność kadry i jej pomyślny rozwój są utrzymywane.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) pełna zgodność kwalifikacji nauczycieli z efektami kształcenia właściwymi dla kierunku studiów

2) minimum kadrowe całkowicie wystarczające, zasoby kadrowe przewyższające wymagania przepisów w tym względzie

3) polityka kadrowa dobrze związana z prowadzonym kierunkiem studiów i badaniami.

4) brak zaleceń w ocenie uprzedniej.

Brak zaleceń.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Instytut Filozofii UMK ma do swojej dyspozycji II piętro budynku Collegium Minus (Fosa Staromiejska 1a) – dysponuje na tym piętrze jedną salą wykładową (na 60 miejsc); czterema salami seminaryjnymi (na odpowiednio: 25, 25, 30 i 60 miejsc) oraz 17 innymi pomieszczeniami; dodatkowo, dla celów dydaktycznych, korzysta z dwu wydziałowych sal wykładowych znajdujących się na dwu innych kondygnacjach (na 128 i 135 miejsc. Nie można zgłaszać też zastrzeżeń co do wyposażenia tych sal, ocenianego z punktu widzenia możliwości zapewnienia prawidłowej realizacji procesu dydaktycznego na kierunku filozofia; wprawdzie sale seminaryjne nie są w pełni wyposażone w rzutniki i projektory, ale przenośne projektory są dostępne prowadzącym zajęcia dydaktyczne, zaś pracownicy wyposażeni są w dostatecznym zakresie w służbowe komputery i laptopy. Dostępna jest również Wydziałowa Pracownia Komputerowa (na 16 miejsc), aczkolwiek należy zauważyć, że we współczesnych warunkach co najmniej tak samo ważne, jak istnienie pracowni komputerowych jest zapewnienie studentom i pracownikom – co ma też faktycznie miejsce (Eduroam) – bezprzewodowego dostępu do Internetu. Sprzęt komputerowy wyposażony jest w oprogramowanie adekwatne do potrzeb prowadzonego kierunku studiów.

W opinii studentów sale dydaktyczne, w jakich studenci kierunku „filozofia” odbywają zajęcia są dopasowane do liczby uczestników zajęć i stwarzają komfort pracy. Uznają także za dobry dostęp do z bezprzewodowego Internetu w budynku i Wydziałowej Pracowni Komputerowej.

Księgozbiór i bazy danych. Gdy chodzi natomiast o bazy danych i o podstawowy księgozbiór (w tym również dostępny wirtualnie), to porównując ten wycinek infrastruktury dydaktycznej (i zarazem naukowej) – czyli zasoby Biblioteki Głównej UMK i Biblioteki Wydziału Humanistycznego UMK – z księgozbiorami i bazami danych, w jakie wyposażone są

inne ośrodki akademickie w Polsce, kształcące w zakresie filozofii, należy stwierdzić, iż baza ta jest na dobrym poziomie, pozwalającym na poprawną realizację kształcenia w zakresie filozofii. Należy jednak też zaznaczyć – przy czym uwaga ta odnosić się będzie do jakości księgozbiorów i baz z zakresu filozofii w ogóle dostępnych w uczelniach polskich – że rozmiar i jakość tychże baz i księgozbiorów z reguły jednak odbiega na niekorzyść od rozmiarów i jakości tychże baz dostępnych w uczelniach niemieckich czy fińskich (żeby wymienić niektóre tytułem przykładu). Można powiedzieć, że wskazane tu gorsze wyposażenie rodzimych ośrodków i uczelni kształcących w zakresie filozofii, niżli szeregu uczelni zachodnich, nie stanowi jednak przeszkody z punktu widzenia osiągania zamierzonych efektów kształcenia – stanowić to może raczej pewną przeszkodę w prowadzeniu na najwyższym poziomie pracy naukowej; należy wszelako przy tej okazji też zaznaczyć, że z racji postępującej specjalizacji w dziedzinie filozofii, również w uczelniach zachodnich nie jest możliwe budowanie księgozbiorów zawierających kompletną literaturę ze wszystkich wyspecjalizowanych działów filozofii. Pewnym lekarstwem, poprawiającym sytuację w tym zakresie, może być tylko, jak się zdaje finansowanie specjalistycznych księgozbiorów w ramach specjalistycznych projektów badawczych, zaś baz danych i dostępu do wirtualnych bibliotek finansowanie ze środków ministerialnych, gdyż należy się obawiać, że żaden z pojedynczych ośrodków nie będzie mógł bądź nie będzie chciał sfinansować tego rodzaju kosztownych inwestycji w obszarze filozofii.

Studenci mają pełen dostęp do zasobów nie tylko Biblioteki Instytutu Filozofii, która w 2000 roku włączona została do Biblioteki Wydziału Humanistycznego UMK, ale także Biblioteki Głównej UMK, która już w pełni dostosowana jest zarówno do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo jak i niedowidzących i niedosłyszących. Zasoby bibliotek dostępne dla studentów, są w ich odczuciu wystarczające, aby osiągnąć końcowe efekty kształcenia, a wręcz stwarzają możliwość zgłębiania wiedzy i rozwijania naukowych zainteresowań we własnym zakresie. Wypożyczalnia i czytelnia czynne są w godzinach całkowicie odpowiadających ich potrzebom. Warto nadmienić, że w czasie sesji godziny te są nawet wydłużane. System USOS ułatwia studentom wgląd do zasobów biblioteki dzięki czemu wiedzą, czy dana pozycja znajduje się w tej chwili w ofercie.

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Danych na temat skorelowania praktyk zawodowych z celami kształcenia i założonymi efektami kształcenia ani nie zawiera Raport samooceny, ani nie uzyskano na ten temat informacji podczas rozmów z Dyrekcją Instytutu Filozofii. Brak tego rodzaju danych można wytłumaczyć wprawdzie faktem, iż jeszcze nie miało miejsca korelowanie praktyk z celami i efektami kształcenia, gdyż dopiero z bieżącym rokiem akademickim wszedł w życie wymóg dobierania praktyk pod kątem efektów kształcenia. Brak danych na ten temat może zatem być zrozumiały i usprawiedliwiony. Niepokoić jednak musi fakt, że w zaktualizowanej 10 września 2012 roku „Instrukcji praktyk zawodowych” (Załącznik nr 16 Instrukcja odbywania praktyk) nie ma słowa o konieczności skorelowania praktyk z efektami kształcenia, mimo że przedstawione matryce efektów kształcenia (Załącznik nr 12) przypisują praktykom (moduł MK_10) realizację całego szeregu efektów kształcenia. Instrukcja ta wskazuje przykładowe miejsca odbywania praktyk („instytucje oparte na wolontariacie ...”, „instytucje edukacyjne i kulturalne”, „organizacje pożytku publicznego” ...), co zgodne jest generalnie z obszarem kształcenia filozoficznego, natomiast nie ma tu żadnego odniesienia do efektów kształcenia i – co w takiej sytuacji

całkowicie zrozumiałe – nie ma też żadnej informacji o sposobach weryfikacji uzyskania (deklarowanych w matrycy) efektów kształcenia.

Planowany rozwój. Zważywszy obecną sytuację „filozofii” na niemal wszystkich uczelniach polskich zadaniem pierwszoplanowym jest raczej utrzymanie kierunku i zachowanie liczby studiujących, aniżeli ekspansja i intensywny rozwój. Zastosowaną w tych warunkach przez IF UMK strategią, która można nazwać strategią rozwoju kierunku, jest prowadzenie specjalności (w wypadku Instytutu Filozofii UMK jest to „komunikacja społeczna” i specjalność „nauczycielska”) oraz uruchamianie nowych kierunków studiów, prowadzonych w dużym stopniu przez pracowników Instytutu Filozofii UMK – takimi kierunkami są uruchomiona przed trzema laty „kognitywistyka” i uruchomione w obecnym roku „religioznawstwo”. Gdy chodzi o kwestię spójności tej „koncepcji” rozwoju kierunku z planowanym rozwojem infrastruktury, to z jednej strony można chyba pozwolić sobie na uwagę, że przynajmniej w wypadku takiego kierunku jak filozofia (a nadto: w obecnych warunkach niżu demograficznego) kwestia ta nie musi być przedmiotem szczególnego namysłu władz Instytutu ani Władz Dziekańskich; z drugiej jednak strony, można na podstawie rozmów z Dyrekcją, Władzami Dziekańskimi, Prorektorem, a także na podstawie informacji zawartych w obszernym dokumencie przedstawiającym misję UMK (z przełożeniem stawianych w jej ramach celów na konkretne zadania operacyjne), że planowany rozwój infrastruktury – a mianowicie budowa nowego budynku Wydziału Humanistycznego – będzie w pełni spójny z rozwojem kierunku i realizacją strategii utrzymania liczby studentów kierunku filozofii i tworzenia specjalizacji oraz nowych kierunków studiów. Należy przy okazji wypowiedzania się na temat wskazanej kwestii spójności rozwoju infrastruktury z rozwojem kierunku jednakże zauważyć, że rozwój takiego kierunku kształcenia, jak filozofia, będzie zapewne w niedużym stopniu zależał od dalszego rozwoju infrastruktury, co od innych czynników, niektórych w dużym stopniu niezależnych od uczelni, innych – jak większe i bardziej świadome skorelowanie postawionych sobie celów i realizowanych efektów kształcenia z oczekiwaniami wobec absolwentów ze strony (dodajmy: nader ograniczonego) rynku pracy.

Infrastruktura a potrzeby studentów niepełnosprawnych.

Instytut Filozofii znajduje się w budynku Collegium Minus przy ul. Fosa Staromiejska 1a. Jest to modernistyczny budynek wzniesiony na początku lat 30. XX wieku, a w 2008 roku został wpisany do rejestru zabytków. W związku z tym został objęty opieką konserwatora zabytków, a to z kolei oznacza niemożność dokonania gruntownej modernizacji. Budynek zatem nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo czy niedowidzących. Brak wind i podjazdów, a także liczna ilość schodów jakie student ma do pokonania przemieszczając się między piętrami skutecznie utrudnia swobodne poruszanie się. Władze Instytutu zapewniają jednak, że problem ten rozwiąże w najbliższym czasie przeprowadzka całego Instytutu do nowego budynku na terenie Miasteczka Akademickiego UMK. Na Uniwersytecie działa wypożyczalnia sprzętu i oprogramowania dla niepełnosprawnych studentów UMK, z której korzystać mogą również studenci ocenianego kierunku. Wypożyczalnia udostępnia studentom sprzęt przeznaczony dla osób niedowidzących, niedosłyszących oraz uwzględniający poszczególne stopnie niepełnosprawności ruchowej. Pod wieloma innymi względami należy ocenić wysoko przystosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych – obszerną na ten temat informację mamy w Raporcie samooceny na s. 11 i 19-20.

Można oczekiwać, że przeniesienie się Wydziału Humanistycznego do nowego budynku sprawi, iż infrastruktura dydaktyczna Instytutu będzie w pełni przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Realizacja zaleceń sformułowanych podczas poprzedniej oceny jakości kształcenia., Poprzedniej oceny jakości kształcenia dokonała Państwowa Komisja Akredytacyjna w 2007 roku (podczas wizytacji, która miała miejsce 25-26.V.2007). Zalecenia dotyczące pewnych nieprawidłowości w punktacji ECTS zostały zrealizowane, zmianie też uległ, krytycznie oceniony podczas poprzedniej oceny jakości kształcenia, tryb kształcenia nauczycieli. Należy jednak przy tej okazji zauważyć, że od czasu poprzedniej oceny jakości kształcenia zmianie uległy wymagania co do kształcenia nauczycieli, jak też zaczęto zwracać uwagę na inne, istotne problemy związane z obliczaniem punktacji ECTS, które nie były przedmiotem dostatecznie głębokiego zainteresowania przed pięcioma laty (jak chociażby kwestia obliczania godzin pracy studenta potrzebnej do uzyskania określonych efektów kształcenia). Ze wskazanych tu względów nie jest już zatem zasadne ocenianie stopnia realizacji sformułowanych poprzednio zaleceń i efektów działań naprawczych, por. konkluzje p. 3.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego³: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych.

- Baza dydaktyczna jest w pełni dostosowana do realizacji procesu kształcenia właściwego dla studiów filozoficznych i możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia. Dotyczy to zarówno liczby i wyposażenia sal, stopnia komputeryzacji oferowanej studentom, jak i zasobów bibliotecznych.
- na ocenę „częściowo” zasługuje poprawność doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe. Choć ich generalny profil odpowiada celom kształcenia humanistycznego, to brak jest jasnego powiązania tych praktyk z założonymi efektami kształcenia.
- jako spełnione w pełni ocenić należy spójność planowanego rozwoju ocenianego kierunku z rozwojem infrastruktury, w której prowadzone jest kształcenie na kierunku
- Kryterium dotyczące potrzeb osób niepełnosprawnych spełnione w pełni: budynek jest dostosowany do ich potrzeb, choć występują spowodowane względami architektonicznymi. Nowy budynek Wydz. Humanistycznego nie będzie już miał tych barier.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W Instytucie Filozofii UMK prowadzone są rozległe badania naukowe zasługujące na wysoką i bardzo wysoką ocenę (vide: Raport samooceny, ss. 22-23 oraz Załącznik 2c Raportu samooceny [„Spis publikacji pracowników Instytutu Filozofii UMK wliczanych do minimum kadrowego na kierunku filozofia w latach 2007-2011”]). Badania te mają pozytywny wpływ na realizowany proces dydaktyczny – kształtują proces kształcenia i wpływają na indywidualizację nauczania. Wskazać przy tym należy na daleko idącą korelację pomiędzy prowadzonymi przez pracowników badaniami naukowymi a programem kształcenia. Można też mówić o pewnym udziale studentów w badaniach

naukowych (por. Raport samooceny, s. 23) i udział ten pozytywnie oceniać; polega on przede wszystkim na udziale – w trakcie zajęć translatoryjnych – w pracy nad przygotowywaniem przekładów tekstów filozoficznych.

Instytut Filozofii UMK rozwija międzynarodowe kontakty naukowe, których rezultatem są m.in. wykłady gości zagranicznych. Zgodnie z informacją zawartą w Raporcie samooceny (s. 33) wskazane kontakty mają wpływ na proces dydaktyczny: częściowo stanowią jego uzupełnienie (jak wizyty gości zagranicznych z wykładami), częściowo zaś modyfikują proces dydaktyczny poprzez wprowadzenie pewnych zajęć pod kątem rozwijanych międzynarodowych kontaktów naukowych. W trakcie rozmów z Dyrekcją Instytutu jako formę współpracy z innymi uczelniami wskazano wizyty z wykładami przedstawicieli innych uczelni krajowych. Nie można jednak uznać, że prowadzona jest tu szeroka i pogłębiona współpraca, co jednak nie musi być traktowane – z racji specyfiki badań w zakresie takiej dyscypliny naukowej, jak filozofia – jako istotna słabość. Z powodu specyfiki dyscypliny naukowej, jaką jest filozofia, tylko w wypadku niektórych prowadzonych w jej obrębie badań bezwzględnie zasadne jest postulowanie rozwijania współpracy z innymi uczelniami. Mimo tych zastrzeżeń uznać jednak należy, że skala tego rodzaju współpracy w wypadku IF UMK mogłaby być większa, co też by miało pozytywny wpływ na proces dydaktyczny, jak też winno się, być może, przypisywać większe znaczenie do tego rodzaju współpracy i nadawać jej bardziej planowany i instytucjonalny charakter. Nie można natomiast stwierdzić prowadzenia przez IF UMK współpracy z instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego, co też można tłumaczyć częściowo specyfiką filozofii. Niemniej jednak, w świetle wskazówek udzielanych w „Instrukcji prowadzenia praktyk” – a zatem wskazywania studentom przykładowych miejsc odbywania praktyk – można by zasadnie oczekiwać, że IF UMK realizować będzie kontakty i współpracę z instytucjami z otoczenia społecznego, które wskazuje studentom jako przykładowe miejsca odbywania praktyk.

Na Wydziale Humanistycznym UMK w Toruniu działa także 6 kół naukowych. Działalność studentów w kołach polega przede wszystkim na podejmowaniu dialogów dotyczących nurtujących ich tematów filozoficzno – naukowych podczas wspólnych spotkań, organizacja szeregu wykładów oraz konferencji naukowych takich jak:

- Konferencja „Białe ściany czy orszak Dionizosa? Zrozumieć szaleństwo – między psychologią a filozofią”, która odbyła się w dniach 22-23.04.2010r. w Toruniu,
- współorganizacja VII Zlotu Filozoficznego – 24-26.06.2011r.

Członkiem wybranego koła naukowego może być każdy student bowiem spotkania mają charakter otwarty. Studenci będący członkami kół naukowych uważają, że taka forma działalności pozwala im na poszerzanie swojej wiedzy filozoficznej, rozwija umiejętności obrony swoich argumentów, a także zdolności organizacyjne, co niewątpliwie będzie ważną cechą w dalszej ścieżce zawodowej.

Nie wykazano podczas wizytacji udziału studentów w pracach badawczych wykraczających poza koła naukowe i wspomniane translatoria. Nie są oni zainteresowani szerszymi publikacjami, a jedynie wymianą poglądów w gronie zainteresowanych osób.

Być może warto by wspomóc ich i zachęcić do szerszej działalności naukowo – badawczej.

W porównaniu z sytuacją sprzed pięciu lat można stwierdzić, że zwiększyła się liczba i zwiększyła się waga prowadzonych badań naukowych, których prowadzenie oddziałuje na proces rozwoju kierunku i program kształcenia. Nie jest to zmiana rodzajowa, niemniej jednak można ją uznać za zwiększenie stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- jako spełniony w pełni należy ocenić wpływ prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, na kształtowanie programów kształcenia i na indywidualizację nauczania, aczkolwiek należy jednocześnie zaznaczyć, że ocena ta dokonana jest z uwagi na wpływ prowadzonych w jednostce badań na zakres tematyczny realizowanego procesu dydaktycznego, nie zaś z uwagi na realizowane efekty kształcenia (brak dostatecznie klarownych informacji w sylabusach nie pozwala dokonać oceny pod kątem wpływu prowadzonych badań na realizację efektów kształcenia). W ramach działalności naukowej, studenci realizują swoje pasje i rozwijają swoje zainteresowania.
- na ocenę w pełni zasługuje współpraca z ośrodkami naukowymi i badawczymi, natomiast współpraca z instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego powinna ulec poprawie; pozytywnie natomiast ocenić można udział studentów w badaniach naukowych;

Brak zaleceń

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1. Zasady i wielkość rekrutacji

Rekrutację na jednolite studia magisterskie na kierunku filozofia prowadzono do roku akademickiego 2005/2006, zaś od roku 2006/2007 rozpoczęto rekrutację na trzyletnie studia filozoficzne pierwszego stopnia. Od roku akademickiego 2009/2010, gdy zakończył się pierwszy cykl kształcenia na stopniu pierwszym, na mocy Zarządzenia Rektora UMK nr 79 z dnia 24 czerwca 2009 r. utworzono studia filozoficzne drugiego stopnia. Z Raportu Samooceny oraz z rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału i Instytutu wynika, że utrzymanie dostatecznej liczby osób studiujących na kierunku „filozofia” jest stałą troską tych władz. Otwierane są kierunki pokrewne, powiązane z filozofią a bardziej odpowiadające popytowi wśród kandydatów, które pozwalają zachować słuchaczy w kręgu zagadnień filozoficznych. Na początku października 2011 podczas spotkania informacyjnego przeprowadzono ankietę „Poznajmy się” mającą na celu sprawdzenie, jakie osoby rekrutują się na kierunek *filozofia*, skąd pochodzą, jak się dowiedziały o kierunku prowadzonym w Instytucie Filozofii UMK, itd. Ankieta posłużyła ulepszeniu działań promocyjnych i sprecyzowaniu grupy docelowej, jak też jej poszerzeniu.

Kandydaci na studia I stopnia przyjmowani są na podstawie wyników egzaminu maturalnego. Szczegółowe zasady i przeliczniki pozwalające na ocenę kompetencji kandydata zawiera załącznik nr 5 do raportu samooceny. Kandydaci na studia II stopnia muszą posiadać dyplom licencjata lub równoważny dowolnego kierunku studiów. Nie ma dodatkowych kryteriów selekcji, kandydaci przyjmowani są na podstawie złożonych dokumentów. Potencjał dydaktyczny jednostki umożliwiłby przyjęcie znacząco większej liczby studentów. Niewielka liczba studentów pozwala na rozwój dobrych relacji pomiędzy kadra dydaktyczną a studentami, na indywidualizację kontaktów, co sprzyja jakości kształcenia. Pomimo tych zabiegów od roku akademickiego 2009/2010 studia niestacjonarne są wygaszane. Ze względu na niewystarczającą liczbę kandydatów studia te nie są otwierane, jednak kandydaci, którzy zgłaszają się na studia filozoficzne w trybie niestacjonarnym, otrzymują propozycję studiowania filozofii w trybie stacjonarnym, przy czym mogą skorzystać z prawa do realizowania indywidualnego programu studiów i indywidualnej organizacji studiów zgodnie z § 6-8 Regulaminu Studiów UMK.

2. System oceny osiągnięć studentów

System oceny osiągnięć studentów należy ocenić pozytywnie. Studenci na początku każdego zajęć informowani są przez prowadzącego o ich przebiegu tj. informacji o poszczególnych tematach realizowanych na kolejnych zajęciach, formie przeprowadzenia tych zajęć, formie i kryteriach warunkujących zaliczenie przedmiotu oraz niezbędnych materiałach. Ponadto do wiadomości studentów podawana jest informacja o odrabianiu zajęć (nieobecności), a także dalszych krokach jakie student może podjąć w przypadku nieuzyskania zaliczenia końcowego. Do takiego postępowania, prowadzących obliguje art. 27 ust. 2 Regulaminu Studiów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Według opinii studentów przedstawiane przez prowadzących wymagania pokrywają się rzeczywistymi wymaganiami w trakcie realizacji przedmiotu. Zaliczenia odbywają się głównie w formie ustnej oraz pisemnej, która z kolei może mieć formę testową bądź opisową. Wybór formy zaliczenia przedmiotu należy do prowadzącego, co jest zgodne z Regulaminem Studiów. W opinii studentów, taki sposób weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest wystarczający, aby egzaminator obiektywnie i rzetelnie mógł ocenić poziom jaki reprezentuje egzaminowany. W przypadku egzaminów pisemnych, student w każdej chwili ma możliwość wglądu do swojej pracy, a w razie obiektywnych uwag dotyczących zaproponowanej oceny, ma prawo przystąpienia do egzaminu poprawkowego, jak również egzaminu komisyjnego, z którego jednak nieczęsto studenci korzystają. Informacje na temat przysługującego prawa do egzaminu poprawkowego oraz egzaminu komisyjnego zawarte są odpowiednio w §§ 34 i 35 Regulaminu Studiów UMK, który jest dostępny na stronie internetowej Uczelni.

3. Mobilność

Uczelnia stwarza studentom możliwości związane z mobilnością międzynarodową dzięki programowi LLP/ERASMUS prowadzonemu przez Biuro Współpracy Międzynarodowej, a także wymianę krajową, dzięki programowi MOST. Oba programy posiadają własne zakładki na stronie internetowej Uniwersytetu, w których znaleźć można pełne informacje dotyczące możliwości jakie stwarzają programy; spis uczelni z którymi współpracuje Wydział Humanistyczny w tym zakresie; procesu rekrutacji; kryteriów jakie musi spełniać kandydat; wszelkich terminów oraz wymaganej dokumentacji. Zgodnie z art. 21 Regulaminu Studiów UMK każdemu uczestnikowi programu wymiany studentów, który uzyskał wcześniej zgodę Dziekana Wydziału, przyznawany jest Indywidualny Plan Studiów, umożliwiający zaliczenie przedmiotów realizowanych podczas wymiany oraz uzupełnienie różnic programowych w wyznaczonym przez Dziekana i dogodnym dla studenta terminie.

Studentów, którzy chcą skorzystać z oferty wymiany międzynarodowej wspiera Koordynator Wydziałowy Programu Erasmus. Strona internetowa Programu jest przejrzysta i stwarza możliwość łatwego dostępu do interesujących studentów treści. Poza podstawowymi informacjami dotyczącymi stypendium, można również znaleźć opinie studentów, którzy już odbyli studia zagranicą, dzięki ankietom prowadzonym przez Biuro Programów Międzynarodowych. Obszerna oferta lektoratów oraz fakt, iż Instytut Filozofii UMK przywiązuje odpowiednią uwagę do kształcenia w zakresie języków sprawia, że ten zakres umiejętności nie stanowi bariery dla uczestników programu ERASMUS. Wydział Humanistyczny UMK oferuje studentom kierunku „filozofia” możliwość podjęcia nauki w jednej z 11 Uczelni w 7 krajach Europy, na okres jednego lub dwóch semestrów. Najchętniej wybierane przez studentów państwa to te, w których kształcenie odbywa się w języku angielskim, gdyż jest on w IF realizowany w sposób najbardziej rozwinięty względem pozostałych języków obcych.

Pomimo tak rozbudowanej oferty, program ERASMUS nie cieszy się zbyt dużą popularnością wśród studentów. W roku akademickim 2011/2012 w wymianie wzięło udział 7 studentów, co stanowi niewiele ponad 3% społeczności akademickiej ocenianego kierunku, a jest to i tak wynik znacznie lepszy niż w latach 2010/2011 (3 osoby), czy 2009/2010 (2 osoby). Zdaniem studentów przyczyną jest nie tyle zbyt mała promocja programu lub zbyt wysokie wymagania jakie musi spełniać rekrutujący

się, a biurokracja z tym związana, z którą studenci sobie nie radzą i rezygnują w trakcie trwania rekrutacji.

Równie niepokojąca wydaje się być kwestia dotycząca programu krajowej wymiany studentów MOST, która cieszy się jeszcze mniejszym powodzeniem. Wyniki rekrutacji na semestr zimowy oraz cały rok akademicki 2012/2013 pokazują, że żaden student ocenianego kierunku nie zrekrutował się do programu, co dotyczy się zarówno osób wyjeżdżających jak i przyjeżdżających. Studenci zapytani o przyczynę braku zainteresowania wymianą krajową odpowiedzieli, że po prostu nie chcą wyjeżdżać, ponieważ podoba im się życie jakie prowadzą na miejscu.

Głównym problemem obu programów zdaje się być również brak wiedzy studentów w zakresie punktów ECTS. Ich wiedza ogranicza się jedynie do tego, że są to punkty, których odpowiednia ilość jest niezbędna do zaliczenia roku akademickiego, oraz że „ma to jakiś związek z Erasmusem”. Nie dziwi więc niewielkie zainteresowanie lub jego brak programami wymiany studenckiej, tak krajowej jak i międzynarodowej. Mimo wszystko, jak zapewniają Władze Wydziału, istnieje zamiar poszerzenia oferty przedmiotów do wyboru, w szczególności w perspektywie kompetencji językowych, jak również podpisania kolejnych umów z uczelniami o współpracy, również na Bliskim Wschodzie. Niewątpliwie uatrakcyjni to ofertę programu ERASMUS. Nie mniej warto by również położyć nacisk na zgłębianie wiedzy podstawowej wśród studentów dotyczącej systemu punktów ECTS oraz większą pomoc w zakresie biurokracji związanej z wyjazdem.

Przy tak małym zainteresowaniu kształceniem w proponowanych przez Instytut Filozofii ośrodkach zewnętrznych, należy ocenić wpływ współpracy międzynarodowej na możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jako niewielki.

4) system opieki nad studentami

Opieka naukowo – dydaktyczna:

Podczas spotkania, studenci ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej, jako odpowiedni. Istnieje bardzo dobry kontakt pomiędzy studentami, a kadrą naukowo-dydaktyczną, co potwierdzają zarówno Władze Instytutu, jak i sami studenci. Ich zdaniem jest to wynik niewielkiej ilości studentów studiujących na ocenianym kierunku (stan na wrzesień 2012 to 213 studentów na wszystkich poziomach, latach i formach kształcenia) co ułatwia wzajemne relacje. Studenci mają możliwość kontaktu z prowadzącymi drogą mailową zarówno indywidualnie jak i grupowo oraz dzięki dyżurom każdego prowadzącego. Prowadzący są zawsze dostępni na dyżurach, a o ewentualnych zmianach informują odpowiednio wcześniej za pomocą strony internetowej oraz tablic informacyjnych. Pozytywna opinia wydana przez studentów dotyczyła również pracy dziekanatu i kompetencji osób w nim zatrudnionych.

Studenci mają świadomość tego czym są sylabusy przedmiotów oraz wiedzą gdzie ich szukać, natomiast nie widzą potrzeby korzystania z nich ponieważ - jak twierdzą - wszelkie informacje przekazywane przez prowadzących podczas pierwszych zajęć są wystarczające. Studenci uznali zgodnie, iż literatura zalecana przez prowadzących jest łatwo dostępna w bibliotece oraz odpowiednia do opanowania treści wymaganych podczas zaliczenia przedmiotu.

Zgodnie z Regulaminem UMK w Toruniu studenci mają możliwość kształcenia w ramach Indywidualnego Planu Studiów oraz Indywidualnej Organizacji Studiów. Ze względu na to, że żaden z obecnych na spotkaniu studentów nie korzystał do tej pory z takiej możliwości, nie orientują się oni jak wygląda procedura przyznawania IPS lub ITS oraz kto może się o taką formę studiów ubiegać, niemniej jednak wiedzą, że taka możliwość istnieje.

Na Uniwersytecie działa również Samodzielna Sekcja ds. osób niepełnosprawnych, która zapewnia opiekę studentom niepełnosprawnym np. poprzez dowóz w odpowiednie miejsce (biblioteka, miejsce odbywania praktyk). Ponadto osoby niepełnosprawne ruchowo mogą ubiegać się o miejsce specjalne w Domu Studenckim, który jest odpowiednio przystosowany do potrzeb takich osób.

Opieka materialna. Działalność wspierająca rozwój kulturowy, zawodowy i społeczny:

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość ubiegania się o stypendium we wszystkich formach zawartych w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na zasadach określonych w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zarówno skład Komisji Stypendialnej jak i Odwoławczej Komisji Stypendialnej, powołanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa stanowią w większości przedstawiciele studentów, co jest zgodne z art. 177 ustawy. Decyzje administracyjne podejmowane są w sposób prawidłowy, zgodny z Kodeksem postępowania administracyjnego. Świadczenia te przyznawane są ze środków funduszu pomocy materialnej, utworzonego przez UMK na podstawie art. 103 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

Nagroda Rektora przyznawana jest 10% najlepszych studentów każdego kierunku, z czego na wnioszek Samorządu Studenckiego 8% przyznawane jest za wysokie wyniki w nauce, a pozostałe 2% za osiągnięcia sportowe oraz ewentualną rezerwę w przypadku podań o ponowne rozpatrzenie wniosku. Jest to podział, który nie daje równych szans na uzyskanie stypendium wszystkim grupom wskazanym w ustawie. Uczelnia posiada system nagród i wyróżnień finansowanych ze środków własnych, jako element motywacji studentów. Szczególną formą wyróżnienia jest coroczne przyznanie tytułu dla najlepszego studenta, absolwenta oraz sportowca na każdym wydziale oraz spośród całej społeczności akademickiej UMK w Toruniu.

Na wizytowanej Uczelni istnieje Biuro Karier, którego zadaniem jest pomoc studentom w wejściu na rynek pracy oraz świadome poruszanie się w nim. Studenci biorący udział w rozmowie z ekspertem studenckim Zespołu Oceniającego, nie potrafili udzielić informacji dotyczącej działalności Biura Karier, ponieważ nigdy nie korzystali z usług jakie oferuje.

Jednostka stwarza studentom możliwość rozwoju w zakresie języków obcych za pomocą kursów językowych, lecz żaden z uczestników spotkania z tej możliwości nie korzysta z uwagi na to, że są one płatne.

Jednostka stosuje jasną politykę pobierania opłat za studia. Umowa cywilno-prawna pomiędzy studentem a Uczelnią sporządzona jest w sposób przejrzysty i zgodny z obowiązującymi przepisami.

Samorząd Studencki:

Podstawą działalności Samorządu Studenckiego UMK jest Regulamin Samorządu Studenckiego. Jednostką reprezentującą studentów na Wydziale Humanistycznym jest Rada Studentów Wydziału Humanistycznego (RSWH), w skład której wchodzi 5 studentów. Członkowie RSWH są w pełni dostępni dla pozostałych studentów, mają do dyspozycji niewielkie pomieszczenie biurowe, w którym odbywają dyżury i przyjmują studentów. W Biurze znajdują się biurko i dwa miejsca siedzące, co według opinii samorządowców jest wystarczające względem ich potrzeb. Biorąc pod uwagę fakt, iż członków RSWH jest pięciu oraz to, że przyjmują oni w tym pomieszczeniu studentów trudno komfort pracy.

Studenci w organach kolegialnych

Członkowie RSWH stanowią większość Wydziałowej Komisji Stypendialnej, zasiadają również w organach kolegialnych Wydziału o czym świadczyć może m.in. wyciąg z protokołu posiedzenia Rady

Wydziału Humanistycznego UMK w Toruniu z dnia 9 października 2012 roku dotyczący przedstawienia kandydatur przedstawicieli Wydziału do Komisji Uniwersyteckich na kadencję 2012 – 2016 oraz pozytywne wyniki głosowania, czy powołanie Wydziałowej Komisji Dydaktycznej na lata 2012 – 2016 na podstawie § 49 ust. 2 Statutu UMK.

- opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej.

Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów.

Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym, studenci wielokrotnie podkreślali dobrą atmosferę i relacje pomiędzy nimi, a kadrą naukowo-dydaktyczną i pozostałymi pracownikami Instytutu. W ich opinii jest to również element motywacji, ponieważ – jak wspomnieli – dobry kontakt z prowadzącymi znacznie ułatwia naukę, ponadto czas jaki spędzają na Uczelni jest czasem przyjemnym i zachęca do uczestniczenia w zajęciach oraz życiu akademickim. Studenci pozytywnie ocenili ofertę Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, działającą na UMK i zaznaczyli, iż chętnie z niej korzystają. Do niewątpliwie silnych stron procesu kształcenia studenci zaliczają ofertę w zakresie nauki języków obcych. Zajęcia prowadzone są w sposób umożliwiający przyswojenie wiedzy specjalistycznej, dzięki czemu studenci mogą w pewnym zakresie odczytać źródła filozoficzne w oryginale bądź przekładać treści z języka obcego lub też na język obcy. Wiodącym językiem jest angielski.

Pozytywnie opinie studenci wyrazili również względem sposobu składania oraz rozpatrywania wniosków. Wydział dba o rzetelność i terminowość w tej kwestii. Również wsparcie materialne jakie oferuje Uczelnia w odczuciu studentów trafia do najbardziej potrzebujących osób.

Niezadowolenie ze strony studentów wywołuje świadomość tego, że zgodnie z założeniem Władz, Instytut będzie miał nową siedzibę zlokalizowaną w Miasteczku Akademickim na Bielanach. Co prawda, studenci rozumieją potrzebę unowocześnienia warunków w jakich się kształcą, niemniej uważają, że to właśnie usytuowanie budynku w samym centrum miasta stwarza niepowtarzalny klimat studiów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego³: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- Kryteria rekrutacji odpowiadają wymaganiom dotyczącym wiedzy i umiejętności kandydatów; nie odnotowuje się żadnych mechanizmów dyskryminujących. Zważywszy na braki w zakresie określenia zakładanych efektów kształcenia trudno jest ocenić czy nakład pracy oceniony został poprawnie.
- System oceny osiągnięć studentów jest przejrzysty i zrozumiały dla studentów. Są oni dokładnie informowani o przebiegu procesu kształcenia na danym przedmiocie oraz kryteriach oceny. Ich zdaniem oceny formułowane są w sposób rzetelny i obiektywny.
- Wydział Humanistyczny stwarza możliwość mobilności studentów zarówno wymiany krajowej jak i międzynarodowej. Niepokoi fakt niewielkiego zainteresowania programami wymiany studentów, a także ich niewielka wiedza dotycząca tej wymiany oraz jej narzędzi – np. systemu punktów ECTS. jednak warto dodać, że w perspektywie rozwoju kierunku znalazł się punkt mający na celu zwiększenie zainteresowania studentów mobilnością. To kryterium spełnione jest częściowo.
- System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami jest odpowiedni, z nielicznymi wyjątkami. Informacje zawarte w sylabusach są kompletne, lecz studenci przeważnie do nich nie sięgają gdyż informacje przekazywane przez prowadzących w tym zakresie są kompletne. Materiały zalecane przez prowadzących zajęcia w toku nauki są wystarczające do osiągnięcia

zakładanych efektów i w pełni dostępne w bibliotece WH. Uczelnia prowadzi sprawny system mechanizmów motywujących w postaci nagród i wyróżnień najlepszych studentów, absolwentów i sportowców. Oferowana opieka materialna i socjalna w pełni odpowiada potrzebom studentów. Brak niestety stosownej dokumentacji świadczącej o działaniach studentów w organach kolegialnych (poza samą obecnością). Na wyróżnienie zasługuje kwestia, która wielokrotnie przewijała się w rozmowie ze studentami, mianowicie bardzo dobry kontakt między nimi, a Władzami oraz kadrą naukową – dydaktyczną

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

1). Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji;

Na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu od 2007 roku istnieje wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, prowadzony na podstawie Uchwały nr 105 Senatu UMK dnia 27 listopada 2007 r. oraz Zarządzenia Nr 73 Rektora UMK z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie ankiетowego badania opinii studentów o zajęciach dydaktycznych realizowanych w UMK. System ten postuluje nadzór nad jakością kształcenia sprawowany za pomocą takich narzędzi jak ankiety studenckie, hospitacje zajęć oraz zgodna z przepisami prawa procedura projektowania programów kształcenia. Najistotniejszym jego elementem są ankiety studenckie – z nimi także jest system utożsamiany, co wskazywał przebieg rozmów z kadrą i studentami. Trzeba jednak nadmienić, że obok tego funkcjonuje system oceny kadry naukowej, bliżej opisany w p. 4 niniejszego raportu poświęconym kadrze nauczającej. W arkuszach ocen pracowniczych brane są pod uwagę wyniki ocen studenckich.

Na podstawie ww. przepisów przeprowadzany jest proces ankietyzacji oceniający pracę dydaktyków po zakończeniu każdego przedmiotu. Organem odpowiedzialnym za formę i kształt ankiет oraz właściwe przeprowadzanie ankietyzacji w Instytucie Filozofii jest Dyrekcja Instytutu. Początkowo ankiety miały formę papierową, jednak od roku akademickiego 2010/2011 obowiązują wyłącznie ankiety elektroniczne, które studenci wypełniają za pomocą programu USOS. Z wyników ankiет będących załącznikiem do raportu samooceny wynika, że ankiety dotyczące roku akademickiego 2010/2011 wypełniła 1/3 studentów ocenianego kierunku co daje w miarę obszerny obraz na temat jakości kształcenia z punktu widzenia studentów.

Niestety ankiety nie są dostosowane ściśle do potrzeb kierunku humanistycznego, gdyż mają ten sam ujednolicony charakter dla całego Uniwersytetu. Ponadto niektóre odpowiedzi nie są odpowiednio dopasowane do pytań, np.. na pytanie: - „Czy warunki zaliczenia przedmiotu były podane na początku zajęć?” student ma do wyboru pięć możliwych odpowiedzi:

- zdecydowanie tak,
- raczej tak,
- trudno powiedzieć,

- *raczej nie,*
- *zdecydowanie nie*

Podczas gdy odpowiedź raczej należy do układu tak – nie. Również wyniki opracowanych ankiet i wnioski przedstawione w załączniku do raportu samooceny (*załącznik nr 11*) są bardzo ogólne i brakuje w nich konkretnej propozycji działań.

Jednakże największą wadą ankiet jest to, że nie są dopasowane do zmian jakie w projektowaniu i prowadzeniu programów studiów wprowadzono w 2011 r. Brakuje wśród pytań np. takich, które oceniałyby czy metody weryfikacji efektów kształcenia są odpowiednie do ich charakteru; brakuje pytań o poprawność bilansu nakładu czasu pracy studenta (ECTS) do tych efektów i innych tego rodzaju.

Generalnie to, co nazywane jest Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości kształcenia na UMK jest nieaktualną już metodą zbierania niektórych danych o procesie kształcenia. Władze Uniwersytetu mają tego świadomość, czego wyrazem są podjęte działania, m.in. powołana uchwałą Senatu UMK z dnia 30 października 2012 r. Komisja ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia, która w zakresie działania ma m.in. inicjowanie działań służących podniesieniu jakości kształcenia. Z rozmów z władzami uczelni wynikało, że Komisja ta ma zaproponować nowy wewnętrzny system zapewniania jakości dla całego Uniwersytetu. Nowych rozwiązań można się spodziewać w bieżącym roku akademickim.

System stosowany na Wydziale Humanistycznym jest repliką systemu uczelnianego. Władze Wydziału zdają sobie sprawę z ułomności obecnego systemu **i po wizytacji PKA zapoczątkowały prace wydziałowego Zespołu ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.** Do jego zadań należałoby nie tylko bieżące nadzorowanie realizacji efektów kształcenia, ale szeroko rozumiane zapewnienie realizacji podstawowych idei KRK (patrz także p. 1 raportu). m.in. efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia albo ze standardami kształcenia a także oczekiwań rynku pracy i ocena dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia. Na razie jednak te działania są w sferze planów prac Zespołu.

Wydział podjął także działania zmierzające do włączania zewnętrznych interesariuszy w prace nad tworzonymi programami studiów i ich realizacją.

Według informacji uzyskanych od Dyrekcji Instytutu, wyniki ankiet studenckich omawiane są zarówno na Radzie Instytutu oraz Radzie Wydziału. Wgląd w wyniki mają jedynie przedstawiciele Samorządu Studenckiego będący uczestnikami posiedzeń tych organów. Według opinii studentów nie dostają oni żadnej odpowiedzi zwrotnej, nie wiedzą też w jaki sposób ankiety są przetwarzane i jaki jest ich wpływ na proces zapewniania jakości kształcenia, a jak sami twierdzą są zainteresowani takimi informacjami. Prowadzący podlegający ocenie ma pełen wgląd w wyniki ankiety. Jeśli istnieje taka potrzeba Dyrektor Instytutu osobiście przeprowadza rozmowy z pracownikami, którzy zostali gorzej ocenieni i wspólnie decydują o dalszym postępowaniu. Problem stanowi brak odpowiedniej dokumentacji świadczącej o dalszych działaniach podejmowanych na podstawie wyników

ankiet w celu zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Należy zadbać o pełną dokumentację całego procesu.

2). Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości. Ocena stopnia zainteresowania studentów jakością kształcenia ich wpływu na tę jakość. Ocena roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni/ jednostki oraz przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w procesie zwiększania świadomego wpływu studentów na jakość kształcenia, optymalizację osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

W procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku, interesariusze zewnętrzni to wyłącznie absolwenci ocenianego kierunku, a ich opinia sprawdzana jest za pomocą wcześniej omawianego monitoringu absolwentów. Rola studentów ogranicza się jedynie do wypełnienia kwestionariuszy, co należy uznać za niewystarczające. Należy włączyć studentów w cały proces ankietyzacji oraz zwiększyć świadomość ich wpływu na jakość kształcenia (jeśli polityka Wydziału taki wpływ zapewni).

Warto dodać, że prowadzone są również ankiety „Poznajmy się” wśród potencjalnych, przyszłych studentów kierunku „filozofia”, które również stwarzają możliwość dopasowania procesu kształcenia, wyjścia naprzeciw potrzebom przyszłych studentów a co za tym idzie zwiększenia zainteresowania ocenianym kierunkiem. Brak dokładnych informacji na temat aktywności studentów zasiadających w organach kolegialnych. Studenci będący ich członkami w latach poprzednich ukończyli już edukację na Uniwersytecie, a nowi przedstawiciele RSWH nie mają szerszej wiedzy na ten temat. Zapytane o to zagadnienie Władze Wydziału zgodnie uważają, iż życziliby sobie, aby zainteresowanie i aktywność studentów w tym zakresie było większe i wykraczało poza suche opiniowanie dokumentów.

W poprzedniej ocenie PKA z 2007 nie zostały sformułowane żadne zalecenia mówiące o systemie zapewniania jakości.

Wydział nie posiada zagranicznych akredytacji.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje według zasad uczelnianego systemu i powiela jego usterki. Podstawowym zarzutem jest tu zawężenie działań do zbierania ocen studenckich, brak uczelnianych i wydziałowych procedur systematycznego zbierania i analizy informacji oraz oceny jakości kształcenia w wielu wymiarach oraz procedur oddziaływania tych analiz na działalność Jednostki. Jeśli idzie o ankiety studenckie, to brak dokumentacji dotyczącej całej procedury ankietyzacji i przetwarzania wyników ankiet. Brak udziału studentów w pracach dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Brak informacji

dla studentów dotyczących losów ankiet i kroków jakie są w tej kwestii podejmowane, a co za tym idzie brak motywacji studentów do ich rzetelnego wypełniania.

- 2) Niska aktywność interesariuszy wewnętrznych w zapewnianiu jakości ograniczona do wypełniania ankiet. Brak informacji na temat aktywności studentów w działaniach organów kolegialnych.

Zalecenia:

- Wraz z powstaniem nowego uczelnianego wewnętrznego systemu zapewniania jakości zbudować jego placówkę na Wydziale i w Instytucie, dostosowując rozwiązania uczelniane do szczególnych potrzeb kształcenia na kierunku „filozofia”. Powołanie wydziałowego zespołu ds. WSZJ oraz włączenie interesariuszy w proces opiniowania programów studiów stanowi dobry początek tych prac.
- Należy podjąć działania dotyczące włączenia studentów w system zapewniania jakości .

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	-	+
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+	-	+/-

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku		X			

cele i efekty kształcenia system oraz ich weryfikacji			X		
program studiów		X			
zasoby kadrowe		X			
infrastruktura dydaktyczna		X			
przewodzenie badań naukowych		X			
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości				X	

Nie ulega wątpliwości, że wiele elementów procesu kształcenia na kierunku „filozofia” prowadzonego na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika potwierdza, że studenci uzyskują tu kształcenie dobrej jakości. Wskazuje na to liczebność i wysoki poziom kadry dydaktycznej związanej z kierunkiem studiów, prowadzone w Instytucie i na Wydziale badania naukowe, bardzo dobra infrastruktura dydaktyczna, wsparcie udzielane studentom w uczeniu się i rozwoju intelektualnym. Wizytacje zajęć i analiza prac dyplomowych nie wzbudziły w Zespole Oceniającym żadnych istotnych zastrzeżeń pod tym względem. Także program kształcenia, dobrze wkomponowany w misję i strategię Uczelni, jest właściwie zaprojektowany pod względem układu i kompletności treści. Program i sylabusy zajęć bazują na zbiorach efektów kształcenia i zostały opracowane zgodnie z zasadami wprowadzonymi przez Krajowe Ramy Kwalifikacji. Ułomnością programu jest to, że nie został on przygotowany i przyjęty przy współudziale zewnętrznych interesariuszy, zaś studenci uczestniczyli w tym procesie w niewielkim stopniu.

Także dwa inne formalnie wymagane przez przepisy prawne warunki nie zostały w odniesieniu do kierunku „filozofia” wypełnione w sposób wystarczający.

Po pierwsze: założone i opisane w curriculum i sylabusach efekty kształcenia nie zostały uzupełnione o właściwe metody weryfikacji (walidacji) ich uzyskania przez studentów. W dokumentach kierunku studiów mamy najczęściej zapisy mówiące o tym, że efekty zostaną potwierdzone w drodze egzaminu lub zaliczenia, natomiast nie jest opisany sposób tego sprawdzenia. Jest on pozostawiony do decyzji prowadzącego, który nie musi ujawniać, w jaki sposób tę weryfikację prowadzi. Jest to duży uszczerbek, zwłaszcza w odniesieniu do tych

efektów, które przynależą do działów „umiejętności” i „kompetencje społeczne” i metody ich sprawdzenia w części tylko można zaliczyć do metod tradycyjnego egzaminu. (Wyjątkiem jest tu proces dyplomowania, który na ocenę sumatywną studenta pozwala.)

Dodatkową ułomnością systemu oceny pracy studenta jest brak bilansów nakładu jego pracy w sylabusach, co nie pozwala ocenić czy punktacja ECTS została przypisana prawidłowo. System ECTS nie jest także kontrolowany poprzez ankiety studenckie, które nie zawierają punktu dotyczącego prawidłowości oceny nakładu pracy zgodnie z faktycznym wysiłkiem studenta. Niewielkie usterki systemu ECTS były podnoszone w poprzedniej ocenie programowej „filozofii” i – jak widać – nie zostały usunięte.

Po drugie: działający w Instytucie, na Wydziale i całym UMK system zapewniania jakości jest przestarzały i nie odpowiada wymaganiom związanym z zapewnianiem jakości kształcenia w warunkach wprowadzonych przez KRK. Najpoważniejszym uszczerbkiem jest tu brak systemowego ujęcia zapewniania jakości: czyli procedur zbierania istotnych i właściwych dla zapewniania jakości danych, ich analizy, wykorzystania uzyskanych rezultatów oraz badania ich efektu zwrotnego. Zespół oceniający docenia wysiłki władz UMK, które w ostatnim czasie podjęły trud opracowania takiego systemu, jednakże jego brak rykoszetem odbił się na wewnętrznym systemie Wydziału. Władze tych jednostek nie podjęły także działań związanych z wewnętrznym systemem – patrz np. opisany powyżej przypadek braku współpracy z interesariuszami, braki w ankietach studenckich itp.

Zalecenia - należy pilnie:

- wprowadzić do sylabusów uzupełnienia pokazujące, w jaki sposób weryfikowane są założone efekty kształcenia
- oraz w jaki sposób oszacowano nakład pracy studenta związany z konkretnymi zajęciami,
- przeprowadzić szkolenia dla pracowników pozwalające im na usunięcie usterek z sylabusów;
- zainicjować i rozwijać współpracę z zewnętrznymi interesariuszami, zwłaszcza pracodawcami, przy budowie i wdrażaniu programu studiów
- włączyć się w proces budowy wewnętrznego systemu zapewniania jakości w uczelni, rozpocząć dyskusje wydziałową z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi nt. elementów i procesów, które powinny wchodzić w skład tego systemu.

W odpowiedzi na Raport z Wizytacji Zespołu Oceniającego PKA władze Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (prorektor ds. kształcenia dr hab. Beata Przyborowska) oraz Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Andrzej Szahaj i Dyrektor Instytutu Filozofii prof. dr hab. Adam Grzeliński przysłały pisma (wpłynęły do biura PKA 17 kwietnia 2013) stwierdzające, iż Raport został przyjęty, a zawarte w nim uwagi wykorzystane dla poprawy jakości kształcenia w UMK i w ocenianej Jednostce. W swej odpowiedzi władze Wydziału i Instytutu wniosły istotne dodatkowe informacje o działaniach naprawczych dotyczących jakości kształcenia, które zostały podjęte. Część z tych działań zostało poczynionych w okresie tuż po wizytacji, część nieco później. Te działania uzasadniają zmianę uprzedniej oceny dwu kryteriów, a mianowicie:

- Kryterium „cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji” z uprzedniej oceny „znacząco” na ocenę „w pełni”

- Kryterium „wewnętrzny system zapewniania jakości” z uprzedniej oceny „częściowo” na ocenę „w pełni”
- Władze Instytutu wnioskowały także o zmianę kryterium „Zasoby kadrowe” z uprzedniej oceny „w pełni” na ocenę „wyróżniającą”. Zespół wysoko ocenia skład, kompetencje i zaangażowanie kadry nauczającej na kierunku „Filozofia”. Ponieważ jednak od czasu wizytacji nie zaszły w nich żadne istotne zmiany, Zespół podtrzymuje swą uprzednią ocenę „w pełni”.

Taka zmiana oceny dwu kryteriów powoduje, że kierunek „Filozofia” prowadzony w Instytucie Filozofii Wydziału Humanistycznego UMK może uzyskać bezwarunkową ocenę pozytywną.

Uzasadnienie dotyczące kryterium 2: „cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji”

(Uwaga: argumentacja na rzecz każdego z kryteriów powtarza się, ponieważ podjęte działania naprawcze odnoszą się, w dużej mierze jednocześnie do obydwu kryteriów – splatają silnie system zapewniania jakości z weryfikacją efektów kształcenia).

Podstawowymi niedociągnięciami w realizacji tego kryterium były:

- Brak systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W dokumentach kierunku studiów były najczęściej zapisy mówiące o tym, że efekty zostaną potwierdzone w drodze egzaminu lub zaliczenia, natomiast nie był opisany sposób tego sprawdzenia.
- Niedoskonałości w przypisaniu punktów ECTS do zajęć, brak oceny studentów dotyczących tego, czy przypisanie jest poprawne.

W okresie grudzień 2012 – luty 2013 władze Wydziału i Instytutu przeprowadziły następujące działania naprawcze:

- Szkolenie pracowników (grudzień 2012) przeprowadzone przez ekspertów bolońskich oraz przedstawicieli Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK poświęcone przygotowywaniu sylabusów w zgodzie z KRK, w tym zasad weryfikacji efektów kształcenia oraz przypisywania punktacji ECTS.
- Poprawienie wszystkich sylabusów przedmiotów wykładanych w ramach kierunku „filozofia”. Sylabusy zostały poprawione w znaczącym stopniu w stosunku do tych, jakie zostały załączone do Raportu samooceny. Ich obecna forma wskazuje, iż autorzy rozumieją wymagania dotyczące opisu zajęć w języku KRK, metod weryfikacji efektów kształcenia, uwzględniają zasady oceny nakładu pracy słuchaczy i inne wymagania.

Przygotowanie dokumentów dotyczących zmian w wewnętrznym systemie zapewniania jakości, którego istotnym elementem jest systemowa weryfikacja efektów kształcenia. W dokumencie tym czytamy, że na Wydziale Humanistycznym :

„Zakresy obowiązków osób pełniących funkcję określają odpowiedzialność za weryfikację procesu kształcenia. Jednak w związku ze specyfiką KRK na Wydziale planuje się podjęcie działań, które pozwoliłyby na jeszcze bardziej wnikliwą weryfikację efektów kształcenia.

*Celowe wydaje się bowiem stworzenie na Wydziale **Zespołu ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia**, którego zadaniem byłoby w pierwszej kolejności sprawdzanie osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.*

Celem takiego Zespołu byłoby nie tylko bieżące nadzorowanie realizacji efektów, ale szeroko rozumiane zapewnienie realizacji podstawowych idei KRK takich jak:

- podporządkowanie procesu kształcenia osiągnięciom wskazanym dla przedmiotu efektów kształcenia,*
 - skoncentrowanie procesu oceny na weryfikacji nie tyle treści, ale realizacji wymaganych dla danego przedmiotu efektów kształcenia, ze szczególnym naciskiem na trudno weryfikowalne i mierzalne efekty w sferze kompetencji społecznych,*
 - propagowanie takich sposobów oceny, które pozwalałyby na skuteczniejszą weryfikację osiągniętych efektów kształcenia oraz*
 - podjęcie tych kwestii, które wydają się nastręczać trudności: np. zagadnienia mierzalności i porównywalności efektów kształcenia między różnymi wydziałami czy instytucjami.”*
- Przyjęcie Uchwały Rady Wydziału Humanistycznego UMK z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie zmiany zadań Wydziałowej Komisji Dydaktycznej (dołączona do Odpowiedzi na Raport Oceniający), która wprowadza w życie powyższe założenia dotyczące weryfikacji efektów kształcenia i nadaje mu systemowy charakter. Ta uchwała jest decydująca dla zmiany oceny kryterium 2, ponieważ zmieniała deklaracyjny charakter projektów zmian w umocowany decyzją Rady stały system postępowania.

Podjęte działania uzasadniają zmianę oceny kryterium 2 na „spełnione w pełni”.

Uzasadnienie zmiany kryterium 8: „wewnętrzny system zapewniania jakości”:

Podstawowymi niedociągnięciami w realizacji tego kryterium były:

- Przeszarżały wewnętrzny system zapewniania jakości niedostosowany do potrzeb KRK i bazujący głównie na niedoskonałych studenckich ankietach ewaluacyjnych z niewielkim systemowym efektem zwrotnym. System ocenianej Jednostki jest odbiciem równie niedoskonałego systemu uczelnianego powstałego w roku 2007 (z późniejszymi uzupełnieniami).
- Brak zaangażowania interesariuszy wewnętrznych (studentów) w funkcjonowanie systemu oraz zupełny brak współpracy z interesariuszami zewnętrznymi (poza rutynowym badaniem losów absolwentów).

W okresie grudzień 2012 – luty 2013 władze Wydziału przeprowadziły następujące działania naprawcze, lub opisały uprzednio nieujęte działania prowadzone permanentnie:

Przygotowanie zmian w koncepcji wewnętrznego systemu zapewniania jakości. W dokumencie tym czytamy, że na Wydziale Humanistycznym między innymi :

*„Celowo wydaje się bowiem stworzenie na Wydziale **Zespołu ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia**, którego zadaniem byłoby w pierwszej kolejności sprawdzanie osiągniętych przez studentów efektów kształcenia /.../ .*

Priorytetowe znaczenie oceny jakości kształcenia znalazło swoje odzwierciedlenie w Strategii WH na lata 2011-20 przyjętej na RW w czerwcu 2012 w obszarze

„Kształcenie” w punkcie B.1.5. Ciągłe podnoszenie jakości nauczania w postaci dwu działań podejmowanych na WH, a mianowicie: doskonalenie systemu zapewnienia jakości nauczania przy pomocy stałego monitorowania systemu ankiet w systemie USOS oraz uwzględnianie wyników oceny jakości nauczania w polityce kadrowej”.

W dokumencie znalazły się także informacje dotyczące działań podjętych przez władze Jednostki związane ze śledzeniem losów absolwentów kierunku „filozofia” i inne dodatkowe informacje poświadczające bardziej systemowy charakter zapewniania jakości na Wydziale. .

- Organizacja w grudniu 2012 spotkań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w celu oceny programu kształcenia na kierunku „Filozofia”. Notatka dotycząca tych konsultacji potwierdza, że władze Wydziału zorganizowały takie konsultacje i w pełni włączyły interesariuszy wewnętrznych do prac nad nimi. Uzupełniona jest ona deklaracją o stałym charakterze konsultacji na przyszłość.

Udział i zaangażowanie interesariuszy wewnętrznych (studentów) w pracach nad programami studiów dodatkowo potwierdzony został listem przewodniczącej Rady Samorządu Studenckiego, która potwierdza swe aktywne uczestnictwo w opracowywaniu oferty dydaktycznej (list dołączony do Odpowiedzi na Raport Oceniający).

W Odpowiedzi na Raport czytamy m.in. :

„ ... Tym samym opiniowanie programu kształcenia wraz z jego efektami podmioty zewnętrzne uzupełniło dotychczasowy udział studentów i doktorantów, których przedstawiciele brali udział w wprowadzaniu i zatwierdzaniu wszelkich zmian programowych, zasiadając zarówno w Radzie Naukowej Instytutu Filozofii, w Wydziałowej Komisji Dydaktycznej oraz w Radzie Wydziału Humanistycznego UMK. Konsultacje objęły: przedstawicieli instytucji kulturalnych (toruński Dwór Artusa, Muzeum Etnograficzne w Toruniu), nauczycieli filozofii oraz przedstawicieli firm prywatnych. Wybór interesariuszy podyktowany był zarówno profilem kształcenia na kierunku filozofia, jak i charakterem praktyk studenckich....”

Należy zaznaczyć, że na UMK od początku nowej kadencji rektorskiej prowadzone są energiczne prace nad zmianą dotychczasowego uczelnianego systemu zapewniania jakości i dostosowania go do wymagań KRK. Określają to zadania i odpowiedzialność Komisji ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia UMK, która powołana została uchwałą Senatu z dnia 30 października 2012 r. Te prace stanowią zaplecze działań jednostki w sprawach dotyczących systemu zapewniania jakości.

Biorąc pod uwagę brzmienie kryterium 8 mówiącego m.in. o (8.1.) prowadzeniu ... *działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów* .. działania podjęte przez jednostkę i Uczelnię uzasadniają zmianę oceny kryterium 8 na „spełnione w pełni”.

Konkluzja zmiany oceny:

Zespół Oceniający w Raporcie z Wizytacji sformułował następujące zalecenia:

- wprowadzić do sylabusów uzupełnienia pokazujące, w jaki sposób weryfikowane są założone efekty kształcenia
- oraz w jaki sposób oszacowano nakład pracy studenta związany z konkretnymi zajęciami,
- przeprowadzić szkolenia dla pracowników pozwalające im na usunięcie usterek z sylabusów;
- zainicjować i rozwijać współpracę z zewnętrznymi interesariuszami, zwłaszcza pracodawcami, przy budowie i wdrażaniu programu studiów
- włączyć się w proces budowy wewnętrznego systemu zapewniania jakości w uczelni, rozpocząć dyskusje wydziałową z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi nt. elementów i procesów, które powinny wchodzić w skład tego systemu.

Opisane powyżej działania naprawcze podejmowane w Jednostce i Uczelni w okresie grudzień 2012 – kwiecień 2013 dotyczą wszystkich tych zaleceń. Ich nieincydentalny lecz systemowy charakter poświadczony jest Uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego UMK z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie powierzenia Wydziałowej Komisji Dydaktycznej sprawowania kontroli nad wewnętrznym systemem zapewniania jakości. Tłem dla tych zmian są także prace Senatu UMK nad uczelnianym systemem zapewniania jakości, w tym zadania i odpowiedzialność Komisji ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia UMK, która powołana została uchwałą Senatu z dnia 30 października 2012 r. Pozwala to mieć uzasadnioną nadzieję, na znaczącą modernizację systemu uczelnianego i – będącego jego odbiciem – systemu Jednostki..

Ostatni punkt „zaleceń” Raportu głosił: „Jeśli władze Jednostki podjęły już kroki i decyzje (uchwały, procedury, inne), które poświadczają, że działania stały się praktyką działania Jednostki, celowe byłoby przesłanie takich dokumentów do PKA”. I takie dokumenty w postaci wspomnianych Uchwał przesłano wraz z Odpowiedzią na Raport z Wizytacji.

Zatem po wyjaśnieniach władz UMK i ocenianej Jednostki zmienione oceny spełnienia dwu kryteriów przedstawiają się następująco:

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie

cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Zaś cała tabela spełnienia kryteriów przyjmuje postać:

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku		X			
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
program studiów		X			
zasoby kadrowe		X			
infrastruktura dydaktyczna		X			
prowadzenie badań naukowych		X			
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

3. Dodatkowo w lutym 2013 władze jednostki przesłały Informacje dotyczące realizacji wymogów KRK w Instytucie Filozofii UMK w Toruniu, w którym opisano przyjęty na Wydziale Humanistycznym sposób dostosowania sylabusów do wymagań KRK: od szkoleń dla pracowników (grudzień 2012), przez wyjaśnienie zasad przygotowywania oferty dydaktycznej w UMK i na Wydziale, po zasady sporządzania bilansu punktacji ECTS.

Ta informacja wskazywała na dalsze działania władz Wydziału zmierzające do usuwania dostrzeżonych przez Zespół usterek. Najważniejszym elementem tych działań jest jednak Uchwała Rady Wydziału Humanistycznego UMK z dnia 19 lutego 2013 roku (dołączona do Odpowiedzi na Raport Oceniający) w sprawie powierzenia Wydziałowej Komisji Dydaktycznej sprawowania kontroli nad wewnętrznym systemem zapewniania jakości z ustaleniem, która potwierdza systemowy charakter wdrażania zapewniania jakości. Innym ważnym procesem, który będzie miał wpływ na funkcjonowanie na Wydziale wewnętrznego systemu zapewniania jakości są prace Senatu UMK nad uczelnianym systemem zapewniania jakości, w tym zadania i odpowiedzialność Komisji ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia UMK, która powołana została uchwałą Senatu z dnia 30 października 2012 r. Pozwala to mieć uzasadnioną nadzieję, na znaczącą modernizację tych systemów.